

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

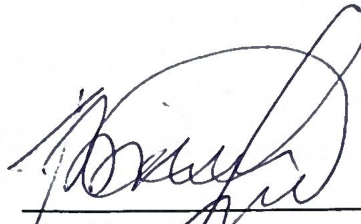
на тему: Організація та методика аудиту та аналізу сплати єдиного
соціального внеску

Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня

II курсу, ОМФЗ-24-1 групи,

спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

освітня програма «Державний аудит;
судово-економічна експертиза у фінансових
розслідуваннях»

підпис здобувача
вищої освіти

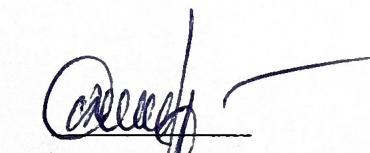
Свінцицька Тетяна
Володимирівна

Науковий керівник

підпис керівника

к.е.н., доцент,
Салямон-Міхєєва
К.Д.

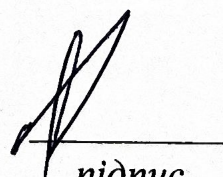
Керівник освітньо-
професійної програми

підпис керівника
ОПП

к.е.н., доцент
Рябчук О.Г.

Допущено до захисту за рішенням кафедри обліку та аудиту
протокол від «26» січня 2026 № 14

Завідувач кафедри

підпис

д.е.н., професор
Лісовий А.В.

Ірпінь – 2026

Регистрація № 12 19.01.2026 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 19.01.2026 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 90/А/5 06.02.26 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Лавренкова Т.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії: [підпис] Лісовий А.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)
[підпис] Савченко А.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)
[підпис] Пакаєв О.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Бланк оцінювання випускної роботи

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	27		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	45		

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ

1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація	від 0 до 10	5		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	45		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	90		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
90	A	5	06.02.	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ

до випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на тему:
«Організація та методика аудиту та аналізу єдиного соціального внеску»

Метою дипломної роботи є надання пропозицій для покращення аудиту і аналізу єдиного соціального внеску (ЄСВ) в Україні.

Завдання роботи:

– провести дослідження теоретико-методичних основ єдиного соціального внеску та надати загальну характеристику діяльності бази дослідження:

а) розглянути єдиний соціальний внесок як об'єкт аудиту та аналізу: сутність, законодавство, відповідальні органи, платники;

б) навести загальну характеристику діяльності ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» та проаналізувати результати його в у 2022-2024 роках;

– висвітлити на прикладі ТОВ «Київська обласна ЕК» порядок організації та методики аудиту та аналізу єдиного соціального внеску:

а) розкрити порядок організації та методики проведення аудиту єдиного соціального внеску на прикладі ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК»;

б) описати методику аналізу операцій розрахунків за єдиним соціальним внеском та її використання в аудиті;

в) провести аналіз нарахування та сплати єдиного соціального внеску ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках;

– надати пропозиції щодо покращення аудиту та аналізу єдиного соціального внеску в Україні.

Об'єктом дослідження роботи є стан організації та методики аудиту та аналізу єдиного соціального внеску, **предметом дослідження** – теоретичні, методичні та практичні аспекти його здійснення в Україні.

Базою дослідження стало Товариство з обмеженою відповідальністю «Київська обласна енергопостачальна компанія».

За результатами дослідження сформульовані наступні висновки

- в ДПС України прискорити застосування сучасного ІТ-інструменту податкового контролю для автоматизації камеральних перевірок ЄСВ на основі електронних даних його платників;
- впроваджувати в практику аудиту сучасні інформаційні технології, такі як Big Data, штучний інтелект (ШІ), машинне навчання;
- організувати в університетах України підготовку фахівців облікового спрямування до діяльності у диджитал-економіці;
- запроваджувати програми підвищення кваліфікації у сфері застосування новітніх технологій та аналізу даних для підтримки високого рівня кваліфікації аудиторів;
- застосовувати досвід зарубіжних країн з впровадження автоматизованих систем перевірки звітності та моніторингу для вдосконалення системи аудиту ЄСВ в Україні;
- забезпечити періодичне оновлення законодавства з урахуванням міжнародного досвіду, що дозволить вдосконалювати систему контролю ЄСВ.

Практична значущість роботи полягає у можливості використовувати отримані результати для подальших досліджень визначених проблем, а наведені пропозиції сприятимуть покращенню проведення аудиту та аналізу єдиного соціального внеску в Україні.

Структура дипломної роботи – робота містить вступ, 3 розділи, висновки. Список використаної літератури налічує 50 джерел. Для розкриття теми використано також 15 таблиць, 5 рисунків та діаграм, 7 додатків.

Ключові слова: єдиний соціальний внесок (ЄСВ), платники, нарахування ЄСВ, сплата ЄСВ, методика аудиту ЄСВ, методика аналізу ЄСВ, державний нагляд за ЄСВ.

Рік виконання дипломної роботи 2025.

Рік захисту роботи 2026.

ANNOTATION
to the final qualification (diploma) work on the topic:
"Organization and methodology of audit and analysis of the unified social contribution"

The purpose of the thesis is to provide proposals for improving the audit and analysis of the unified social contribution (USC) in Ukraine.

Objectives of the work:

– to conduct a study of the theoretical and methodological foundations of the unified social contribution and provide a general description of the activities of the research base:

a) to consider the unified social contribution as an object of audit and analysis: essence, legislation, responsible bodies, payers;

b) to provide a general description of the activities of LLC "Kyiv Regional Energy Supply Company" and analyze its results in 2022-2024;

– to highlight the procedure for organizing and methodology for auditing and analyzing the unified social contribution using the example of LLC "Kyiv Regional Energy Supply Company":

The results of the study have formulated the following conclusions

– the State Tax Service of Ukraine should accelerate the use of a modern IT tool for tax control to automate desk audits of the Unified State Register of Taxes based on electronic data of its payers;

– introduce modern information technologies, such as Big Data, artificial intelligence (AI), and machine learning, into audit practice;

– organize training of accounting specialists for activities in the digital economy at universities in Ukraine;

– introduce advanced training programs in the field of applying the latest technologies and data analysis to maintain a high level of qualification of auditors;

- apply the experience of foreign countries in implementing automated reporting verification and monitoring systems to improve the Unified State Register of Taxes audit system in Ukraine;
- ensure periodic updating of legislation taking into account international experience, which will allow improving the Unified State Register of Taxes control system.

The practical significance of the work lies in the possibility of using the obtained results for further research of the identified problems, and the given proposals will contribute to improving the audit and analysis of the unified social contribution in Ukraine.

The structure of the thesis - the work contains an introduction, 3 sections, conclusions. The list of used literature includes 50 sources. 15 tables, 5 figures and diagrams, 7 appendices were also used to disclose the topic.

Keywords: unified social contribution (USC), payers, calculation of USC, payment of USC, methodology for auditing USC, methodology for analyzing USC, state supervision of USC.

Year of completion of the thesis 2025.

Year of defense of the work 2026.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БАЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ	9
1.1. Єдиний соціальний внесок як об'єкт аудиту та аналізу: сутність, законодавство, відповідальні органи, платники	9
1.2. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія», аналіз її результатів у 2022-2024 роках	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК».....	24
2.1. Організація та методика проведення аудиту єдиного соціального внеску на прикладі ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК»	24
2.2. Методика аналізу операцій розрахунків за єдиним соціальним внеском та її використання в аудиті	33
2.3. Аналіз нарахування та сплати єдиного соціального внеску ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках	36
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В УКРАЇНІ.....	36
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	51
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

У Конституції нашої держави задекларовано, що Україна є соціальною державою, в якій кожен громадянин має право на соціальне забезпечення, що гарантується державним соціальним страхуванням – фундаментальною основою державної системи соціального захисту населення, яка уможливорює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян коштами фондів, сформованих працездатними членами суспільства.

Право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, закріплено статтею 46 Конституції України. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення.

Немаловажне місце в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування України належить єдиному соціальному внеску, чим зумовлена актуальність обраної теми дипломної роботи, оскільки нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ) в Україні – цінних облікових даних, які відіграють важливу роль у формуванні відповідних надходжень до бюджету; впливають на обсяги і терміни розрахунків та величину фінансових ресурсів (сум дебіторської заборгованості, витрат коштів, фінансові результати підприємства тощо); сприяють формуванню надійної системи соціального захисту незахищеної частини населення держави.

Питанням проблем соціального страхування різних верст незахищеної частини населення країни, пов'язаних з єдиним соціальним внеском, безумовно приділяється увага науковців і практиків. Зокрема, в останній час теоретичні засади єдиного соціального внеску, його відображення в системі обліку та контролю за розрахунками і фінансовими ресурсами підприємства, досліджували М. Гуменна-Дерій, Т. Слесар, Є. Шара. І.М. Корсун розглядали

єдиний внесок як основне джерело фінансового забезпечення фондів соціального страхування, а І.І. Чернега та К.В. Сакович – як необхідний елемент функціонування держави. Є.М. Шагун, Т.В. Ковальова, Т.Є. Дугар та Р.В. Ліпський звертають увагу на важливість аудиту розрахунків єдиного соціального внеску, С.В. Івахненко – на сучасні технології аудиту, Т.О. Гуренко – на умови утримання та нарахування ЄСВ у період воєнного стану, в якому знаходиться Україна. Крім цього, питання аудиту та аналізу ЄСВ, розглядали у своїх працях Н.Б. Кашена, А.І. Кашперська, А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, О.Г. Мусійченко, Т.А. Наумова, та інші.

Проте науковцями недостатньо досліджуються питання щодо важливості єдиного соціального внеску для бюджету держави, його організаційним засадам, методикам аудиту та аналізу. Тому метою дипломної роботи є надання пропозицій для покращення аудиту і аналізу єдиного соціального внеску (ЄСВ) в Україні.

Завдання дипломної роботи передбачають:

– провести дослідження теоретико-методичних основ єдиного соціального внеску та надати загальну характеристику діяльності бази дослідження:

а) розглянути єдиний соціальний внесок як об'єкт аудиту та аналізу: сутність, законодавство, відповідальні органи, платники;

б) навести загальну характеристику діяльності ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» та проаналізувати результати його в у 2022-2024 роках;

– висвітлити на прикладі ТОВ «Київська обласна ЕК» порядок організації та методики аудиту та аналізу єдиного соціального внеску:

а) розкрити порядок організації та методики проведення аудиту єдиного соціального внеску на прикладі ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК»;

б) описати методику аналізу операцій розрахунків за єдиним соціальним внеском та її використання в аудиті;

в) провести аналіз нарахування та сплати єдиного соціального внеску

ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках;

– надати пропозиції щодо покращення аудиту та аналізу єдиного соціального внеску в Україні.

Об’єктом дослідження роботи є стан організації та методики аудиту та аналізу єдиного соціального внеску, предметом дослідження – теоретичні, методичні та практичні аспекти його здійснення в Україні.

Базою дослідження стало Товариство з обмеженою відповідальністю «Київська обласна енергопостачальна компанія».

У дослідженні застосовані загальнонаукові методи пізнання – у теоретичному дослідженні загальних засад єдиного соціального внеску, у дослідженні чинного законодавства – конкретнонаукові методи. Найбільш сприяли реалізації завдань роботи методи системного аналізу, за допомогою яких проаналізовано теперішній стан аудиту ЄСВ. В аналізі нарахування та сплати ЄСВ для визначення його тенденцій застосовані методи економічного аналізу, які в аудиті використовується під терміном «аналітичні процедури».

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-законодавчі акти України щодо нарахування та сплати ЄСВ, проведення його аудиту, а також наукові праці вітчизняних вчених, ресурси всесвітньої мережі Інтернет. Безпосередніми джерелами інформації для дослідження стали документи бази дослідження.

Практична значущість роботи полягає у можливості використовувати отримані результати для подальших досліджень визначених проблем, а наведені пропозиції сприятимуть покращенню проведення аудиту та аналізу єдиного соціального внеску в Україні.

Структура дипломної роботи – робота містить вступ, 3 розділи, висновки. Список використаної літератури налічує 50 джерел. Для розкриття теми використано також 15 таблиць, 5 рисунків та діаграм, 7 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БАЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Єдиний соціальний внесок як об'єкт аудиту та аналізу: сутність, законодавство, відповідальні органи, платники

Конституція України передбачає, що громадяни України мають право на соціальний захист, у тому числі на випадок повної, часткової або тимчасової втрати працездатності [10, ст. 46]. Одним із ключових напрямів соціального захисту в Україні є державне соціальне страхування, яке здійснювалось до 2023 року коштами бюджету Фонду соціального страхування України (ФССУ).

Основним джерелом наповнення ФССУ з 1 січня 2011 року став єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – «консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування» [36]. Він замінив собою чотири окремі відрахування: до Пенсійного фонду; до фондів страхування на випадок безробіття, із тимчасової втрати працездатності та від нещасних випадків на виробництві

З 1 січня 2023 року згідно з Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [26] ФССУ було ліквідовано. Більша частина його повноважень була передана органам Пенсійного фонду України (ПФУ), який «водночас, зі своїми функціями також здійснює управління ... загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і медичним страхуванням» [3, с. 46]. Але певні функції були віднесені до різних державних органів та організацій.

«Єдиний соціальний внесок характеризується як імперативний,

обов'язковий, законодавчо встановлений платіж, що регулярно сплачується платниками, а особливою ознакою його є цільове призначення – захист прав та законних інтересів застрахованих осіб. Цільовий характер ЄСВ вирізняє його від податків, а обов'язковий порядок сплати ЄСВ – визначає його фіскальний характер» [3, с. 46].

Правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначені Законом України № 2464 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [36] (далі – Закон № 2464), в якому у ст. 2 визначаються принципи збору та ведення обліку ЄСВ (рис. 1.1); його платники; розмір та порядок нарахування, обчислення й сплати; повноваження та відповідальність органу, що здійснює збір та облік ЄСВ, порядок здійснення державного нагляду за збором та обліком ЄСВ тощо.

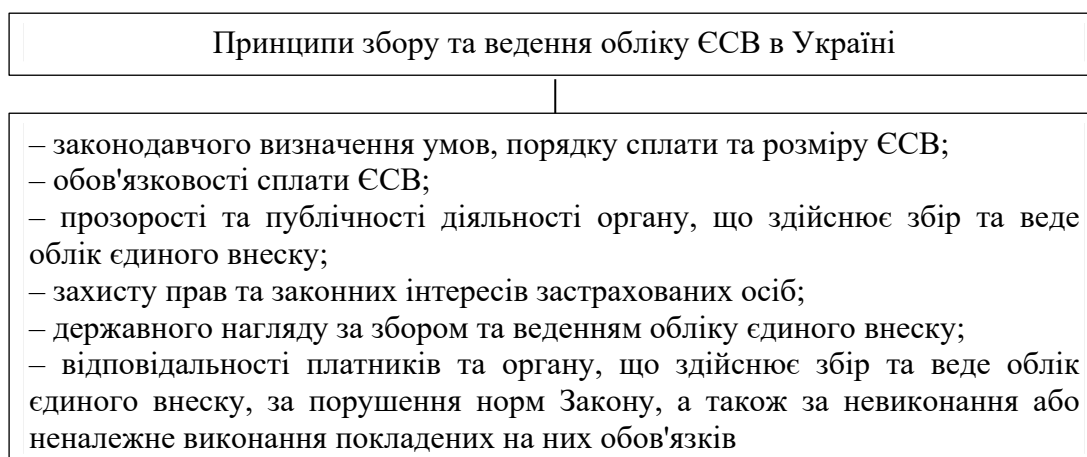

Рис. 1.1. Принципи збору та ведення обліку ЄСВ в Україні

Джерело: складено автором на підставі [36, ст. 2]

В Україні повноваження та відповідальність за збір, облік єдиного внеску, здійснення державного нагляду за надходженнями ЄСВ покладені на податкові органи країни (ДПС) як на орган виконавчої влади з реалізації державної податкової політики країни, та Пенсійний фонд – центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню (ЗОДСС). Їх завдання наведено у

додатку А.

Одним з завдань і ДПС, і ПФУ є аналіз надходжень у бюджет України від сплати єдиного внеску, без якого неможливо складання прогнозу надходження коштів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Ключову роль у державному нагляді ДПС за надходженнями єдиного соціального внеску (податковому контролю) відіграє аудит ЄСВ, оскільки він сприяє забезпеченню дотримання податкової дисципліни роботодавцями та соціальних гарантій їх працівників.

Платників ЄСВ відповідно до ст. 4 Закону № 2464 [36] наведено у додатку Б, яким передбачена і добровільна сплата ЄСВ. Проте Законом України «Про Державний бюджет на 2025 рік» [41] з 1 січня 2025 року сплата ЄСВ стає обов'язковою для всіх категорій платників, незалежно від виду діяльності та отриманого доходу.

У табл. 1.1 наведено інформацію ПФУ про кількість зареєстрованих платників ЄСВ у періоді 2022-2024 роки, яка свідчить в цілому про їх зростання у 2024 році проти попередніх періодів.

Таблиця 1.1

Аналіз кількості платників ЄСВ у періоді 2022-2024 роки*

Показник	Дані станом на 01.01.:			Відхилення (+, -) 2024 року від:	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2022 р.	2023 р.
Кількість платників ЄСВ (тис. осіб), у тому числі:	2 692,5	2 708,8	2 834,7	142,2	125,9
юрідичні особи	687,0	701,7	722,0	35,00	20,3
фізичні особи – підприємці	1 974,4	1 975,7	2 081,0	106,6	105,3
особи, які провадять незалежну професійну діяльність	27,2	27,5	27,8	0,6	0,3
члени фермерських господарств	3,9	3,9	3,9	0,0	0,0

* – інформація сформована без даних Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та окремих територій України, що входять до складу Донецької та Луганської областей та є окупованими, починаючи з 07 квітня 2014 року.

Джерело: складено автором за даними [20]

Надходження ЄСВ від сплати його платниками також щорічно зростає,

про що свідчить оперативна інформація Держказначейства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Аналіз надходження ЄСВ від сплати його платниками у 2020-2024 роках

Рік	Надходження	Сума у млрд грн	Зміни до попереднього року, млрд грн	Темп зростання зміни до попереднього року, %
2020	на 01.01.2021	294,4	20,9	7,64
2021	на 01.01.2022	349,0	54,6	18,55
2022	на 01.01.2023	425,3	76,3	21,86
2023	на 01.01.2024	478,1	52,8	12,41
2024	на 01.01.2025	548,8	70,7	14,79

Джерело: розраховано автором на підставі даних [17]

Як бачимо з аналізу надходження ЄСВ від сплати його платниками, найбільшого зростання до попереднього року сума надходжень досягла у 2022 році.

Зазначимо, що сплата ЄСВ є необхідною умовою для зарахування періодів роботи застрахованих осіб до страхового стажу. Сплата ЄСВ також визначає розмір пенсії за віком та інших соціальних виплат [22].

Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для його платників визначено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції про порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [31] та постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за деякі категорії застрахованих осіб» (осіб, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах, СБУ, органах МВС; осіб, які доглядають за дитиною до досягнення нею трирічного віку; непрацюючих працездатних осіб, які здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю або особою з інвалідністю I групи тощо) [34].

Платники єдиного внеску зобов'язані сплачувати ЄСВ за календарний місяць не пізніше 20 числа наступного місяця крім гірничих підприємств, для яких встановлено термін сплати – не пізніше 28 числа наступного місяця. Виключення також складають усі категорії ФОП, особи, які провадять

незалежну професійну діяльність та члени фермерських господарств. Термін сплати ЄСВ для них – за календарний квартал, до 20 числа місяця, що настає за кварталом.

Базою нарахування єдиного внеску [3, ст. 7] для платників, зазначених у додатку А, є сума нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат відповідно до Закону України «Про оплату праці» [37], до яких входять основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, які визначаються, та суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільноправовими договорами. Для платників ЄСВ, які виплачують допомогу по тимчасовій непрацездатності, базою нарахування єдиного внеску є сума з оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності (якщо здійснюється коштами роботодавця).

Єдиний внесок для платників, наведених у додатку Б, з 01.01.2016 року встановлюється у розмірі 22 відсотки до визначеної бази його нарахування. Така норма Закону № 2464 прийнята Законом України від 24.12.2015 № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [28]. До цього періоду ставки ЄСВ диференціювалися залежно від виду платника, класів професійного ризику виду діяльності.

Проте для підприємств, установ і організацій, ФОП на спрощеній системі оподаткування, в яких працюють особи з інвалідністю, ЄСВ встановлюється у розмірі 8,41 відсотка до бази нарахування єдиного внеску для таких осіб. Для підприємств та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, в яких кількість осіб з інвалідністю становить не менш як 50 % загальної чисельності працюючих, і за умови, що фонд оплати праці таких осіб становить не менш як 25 % суми витрат на оплату праці, ЄСВ встановлюється у розмірі 5,3 відсотка до бази нарахування єдиного внеску, а при кількості осіб з інвалідністю не менш як 25 % загальної чисельності працюючих і за тими ж умовами щодо фонду оплати праці осіб з інвалідністю, розмір ЄСВ

встановлюється у розмірі 5,5 відсотка до бази нарахування єдиного внеску для працюючих осіб з інвалідністю.

Крім цього, важливо зазначити, що Законом № 2464 (з врахуванням періодичних змін) встановлюється максимальний розмір заробітної плати, з якої сплачуються страхові внески (таблиця В1 додатку В). Проте є й обмеження у вигляді мінімального страхового внеску (таблиця В2 додатку В).

Для деяких категорій підприємців (ФОП) законодавчо встановлено і збережено у 2025 році право не сплачувати ЄСВ за себе, а саме: осіб з інвалідністю за умови наявності пенсійних або соціальних виплат; пенсіонерів за віком або за вислугу років; найманих працівників, за яких ЄСВ сплачує роботодавець; на загальній системі без доходу; мобілізованих підприємців на весь період служби (якщо ними подані підтверджувальні документи).

На період дії особливого правового режиму, визначеного Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [29] на час окупації ФОП, зареєстрованих на тимчасово окупованій території, зупинено сплата ЄСВ та штрафів за його несплату [36, розділ VIII, п. 9.3].

Далі розглянемо пропорції розподілу єдиного внеску, що встановлено ст. 11 Закону № 2464 [36] та постановою Кабміну України «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [35] (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Розподіл суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні

Розподіл суми єдиного внеску, що сплачується на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Відсоток	3 01.01.2025*
1	2	3
а) платниками, зазначеними у додатку Б, :		
– у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	9,5727	9,5727

Продовження табл. 1.3

1	2	3
– на випадок безробіття	4,8058	3,1933
– загальнообов’язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи) та фінансування адміністративних витрат, пов’язаних із виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України	85,6215	87,234
б) платниками за військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби), поліцейських, осіб рядового і начальницького складу, у тому числі тих, які проходять військову службу під час особливого періоду, на:		
– на випадок безробіття	2,7488	1,8268
– загальнообов’язкове державне пенсійне страхування та фінансування адміністративних витрат, пов’язаних із виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України	97,2512	98,1732

* - тимчасово з 1 січня по 31 грудня 2025 р. [35, п. 4¹]

Джерело: складено автором за даними [35]

Як бачимо з даних табл. 1.3, переважна більшість суми, що надходить від сплати ЄСВ, забезпечує загальнообов’язкове державне пенсійне страхування. Для збалансування доходів ПФУ Мінсоцполітики змінив пропорції розподілу ЄСВ на 2025 рік. При цьому при збільшенні платників ЄСВ (див. табл. 1.1) чисельність пенсіонерів у досліджуваному періоді за даними ПФУ зменшується, що веде до зменшення їх кількості на 1 платника ЄСВ (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Аналіз впливу чисельності пенсіонерів на 1 платника ЄСВ у 2022-2024 роках

Показник	Дані станом на 01.01.:			Відхилення 2024 року від:	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2022 р.	2023 р.
Чисельність пенсіонерів, осіб	10841117	10687921	10516537	-32458	-17138
Кількість пенсіонерів на 1 платника ЄСВ	4,03	3,95	3,71	-0,32	-0,24

Джерело: складено автором за даними [20]

Отже, система єдиного внеску відіграє значну роль у фінансуванні соціальної сфери України, ефективність функціонування якої залежить значною мірою від своєчасного надходження ЄСВ як основного джерела коштів на державне соціальне страхування в країні.

1.2. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія», аналіз її результатів у 2022-2024 роках

Товариство з обмеженою відповідальністю «Київська обласна енергопостачальна компанія» (далі «Київська обласна ЕК») виконує на роздрібному ринку електричної енергії функції постачальника універсальних послуг, відповідно до Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) від 26.10.2018 № 1268 [33].

Межа території здійснення діяльності ТОВ «Київська обласна ЕК» (далі – Товариство), як постачальника універсальних послуг, визначена в межах адміністративної території Київської області. Товариство надає свої послуги з постачання електроенергії побутовим і малим непобутовим споживачам на території Київської області, які є користувачами малої системи розподілу.

Товариство здійснює свою діяльність відповідно до Законів України, нормативних актів Кабінету Міністрів України та НКРЕКП, а також ліцензії та Статуту.

Відповідно Статуту, предметом діяльності Товариства є: торгівля електроенергією та природним газом; постачання електричної енергії та природного газу; інвестування проєктів енергетичного комплексу; надання платних послуг населенню; інші види діяльності, не заборонені законодавством України, за наявності відповідних ліцензій та спеціальних дозволів.

Товариство самостійно здійснює й зовнішньоекономічну діяльність. Для її здійснення воно має право відкривати валютні рахунки в банківських установах; укладати зовнішньоекономічні контракти з іноземними юридичними та фізичними особами і здійснювати операції, що пов'язані з використанням іноземної валюти; засновувати підприємства з іноземними інвестиціями, а також брати участь у їх діяльності.

Мета діяльності Товариства – створення умов для комфорту населення та бізнесу Київської області. Головний принцип роботи – професіоналізм,

відкритість, лояльність та орієнтація на клієнта; головне завдання – бути надійним та найбільш досвідченим електропостачальником Київської області, що досягається завдяки наявності кваліфікованого виробничо-технічного персоналу, знання специфіки електроенергетичної галузі та усіх законодавчих змін для надання клієнтам-споживачам якісних послуг [45].

Завдяки досягненню мети та дотриманню своїх принципів за даними «Топ-1000 компаній України», чистий річний дохід яких становить від 1 млрд грн, ТОВ «Київська обласна ЕК» займає 55 місце у рейтингу 2024 року [42]. Також, як підприємство з бездоганною діловою репутацією, ТОВ «Київська обласна ЕК» увійшло до «Найкращі підприємства України 2024» в індексі Опендатаботу – аналітичному інструменті, який дає змогу оцінити реальне становище та географії українського бізнесу на підставі даних з державних реєстрів, фінансовій звітності компаній, інформації про зв'язки з РФ, санкційних списках та решті аналітичних інструментів Опендатабот [19].

ТОВ «Київська обласна ЕК» є платником податків на загальній системі оподаткування. Її основні реєстраційні дані зведено до табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Реєстраційні дані ТОВ «Київська обласна ЕК» станом на 01.01.2025 р.

Назва показника	Показник
1	2
ЄДРПОУ:	42094646
Назва:	Товариство з обмеженою відповідальністю «Київська обласна енергопостачальна компанія» (ТОВ «Київська обласна ЕК»)
Організаційна форма:	Товариство з обмеженою відповідальністю
Адреса:	08132, Київська область, Бучанський район, місто Вишневе, вулиця Київська, будинок 8-В
Дата реєстрації:	26.04.2018. Номер запису: 13391020000016481
Види діяльності:	35.14 «Торгівля електроенергією»
Перебуває на обліку:	
Реєстр платників податків	Центральне міжрегіональне управління ДПС по роботі з великими платниками податків #44082145 Дата взяття на облік: 26.04.2018 Номер взяття на облік: 101318088740
Платник ПДВ	Індивідуальний податковий номер: 420946410135 Дата реєстрації платником ПДВ: 01.08.2018

Продовження табл. 1.5

1	2
Реєстр платників єдиного внеску	Центральне міжрегіональне управління ДПС по роботі з великими платниками податків #44082145 Дата взяття на облік: 26.04.2018 Номер взяття на облік: 10000001171780 Державна служба статистики України #37507880 Дата взяття на облік: 27.04.2018
Статутний капітал:	1 000 000.00 грн

Джерело: [2]

Організаційна структура Товариства станом на 01.01.2025 рік наведена у додатку Е. Вона свідчить, що для додержання якості комерційних послуг, які надаються споживачам, Товариством забезпечено функціонування департаменту продажів та клієнтського сервісу з центрами обслуговування споживачів. З їх переліком та місцями розташування можна ознайомитися на вебсайті Товариства за адресою: <https://koec.com.ua/page?root=5&id=58>. На вебсайті споживачі можуть й самостійно отримати потрібну інформацію щодо їх підтримки або звернутися до інформаційно-консультативного центру, кол-центру для звернень споживачів за номером, також зазначеними на вебсайті за адресою; <https://koec.com.ua/index> [45].

Питання фінансового планування та бухгалтерського обліку і звітності знаходяться під контролем фінансово-економічного департаменту. Основні завдання, функції та права структурних підрозділів, що входять до складу департаменту, визначаються в положеннях про них.

Крім цього, у Товаристві існує власна служба аудиту – аудиторський комітет, створений відповідно Статуту. У склад його увійшли 3 особи, одна з яких компетентна у бухгалтерському обліку та аудиті. Голова комітету – член наглядової ради, який не входить до посадових осіб органів управління Товариства. Аудиторський комітет у своїй діяльності керується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності», Конституцією та іншими законами України та нормативно-правовими актами, наказами ТОВ «Київська обласна ЕК» та Положенням про його аудиторський

комітет.

Штатна чисельність працівників ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК» у періоді 2022-2024 роки складає 260 штатних одиниць, середньорічна кількість працівників складала у 2022 році 252 особи, у 2023 році – 256, а у 2024 році – 253 особи.

Далі розглянемо результати економічної діяльності ТОВ «Київська обласна ЕК» за останні 3 роки (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Київська обласна ЕК»
за 2022-2024рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни в абсолютних величинах у 2024р. порівняно з:		Темпи приросту (+,-) у 2024 р. у % до:	
				2022 р.	2023 р.	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал (станом на кінець періоду)							
Валюта балансу, тис. грн	4324286	3821319	4344481	20195	523162	0,47	13,69
Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн	1000	1000	1000	0	0	0,00	0,00
Власний капітал, тис. грн	891739	1230089	1337001	445262	106912	49,93	8,69
нерозподілений прибуток (непокриті збитки), тис. грн	890489	1228839	1335751	445262-	106912	50,00	8,70
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	3432547	2591230	3007480	-425067	416250	-12,38	16,06
Ресурси (станом на кінець періоду)							
Необоротні активи, тис. грн	33670	46770	45170	11500	-1600	34,16	-3,42
Нематеріальні активи, тис. грн	183	382	243	60	-139	32,79	-36,39
Основні засоби, тис. грн	1864	931	318	-1546	-613	-82,94	-65,84
Оборотні активи, тис. грн, у тому числі:	4290616	3774549	4299310	8694	524761	0,20	13,90
запаси, тис. грн	395	893	1234	839	341	212,41	38,19
дебіторська заборгованість, тис. грн	3413515	3392649	3892785	479270	500136	14,04	14,74
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	17424549	22501146	26384815	8960266	3883669	51,42	17,26

Продовження табл. 1.6

1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	16805845	22024585	25873459	9067614	3848874	53,96	17,48
Валовий прибуток, тис. грн	618704	476561	511356	-107348	34795	-17,35	7,30
Чистий фінансовий результат:							
прибуток, тис. грн	452757	338350	231912	-220845	-106438	-48,78	-31,46
збиток, тис. грн	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: розраховано автором за даними додатків Г, Д

Як бачимо за даними фінансової звітності, за наведений період Товариство не має інвестиційної нерухомості, довгострокових фінансових інвестицій в статутному капіталі, довгострокової дебіторської заборгованості.

Валюта балансу у 2024 збільшилась у порівнянні з 2023 роком на 523162 тис. грн (або на 13,69 %) шляхом зростання власного капіталу на 106912 тис. грн та поточних зобов'язань – на 416250 тис. грн.

Значного зменшення зазнали основні засоби Товариства у 2023 та 2024 році у порівнянні з 2022 роком. Їх сума у 2024 році менша ніж у 2022 році на 1546 тис. грн (на 82,94 %) та на 613 тис. грн (на 65,84 %) – ніж у 2023 році. Це – наслідок обстрілів та бойових дій: були пошкоджені лінії електропередач, трансформаторні підстанції та інше обладнання, необхідне для забезпечення електропостачання. Але попри складні умови, енергетики Товариства докладають максимум зусиль для забезпечення роботи енергосистеми області.

Позитивним для активів балансу стало збільшення оборотних активів у 2024 році у порівнянні з попередніми роками, таких як запаси, дебіторська заборгованість, що може свідчити про здатність Товариства своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями та продовжувати свою діяльність.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Товариства у 2024 році, не зважаючи на складні для України часи, особливо для її енергетики, збільшився у порівнянні з 2022 роком на 8960266 тис. грн, що склало збільшення на 51,42 %; у порівнянні з попереднім роком збільшення

склало 3883669 тис. грн або 17,26 %. Проте чистий прибуток Товариства у досліджуваному періоді має тенденцію до зменшення, Так у 2024 році проти 2022 він зменшився на 220845 тис. грн (на 48,78 %), а проти 2023 року на 106438 тис. грн (на 31,46 %), хоча ТОВ «Київська обласна ЕК» залишається прибутковим, незважаючи на зростання собівартості проданої продукції (товарів, робіт, послуг) на 53,96 % до 2022 року та на 17,48 % до 2023 року.

Далі проаналізуємо показники ліквідності Товариства, як показники його платоспроможності – одні з ключових характеристик фінансового стану підприємства, стосовно яких інформація використовується для прогнозування можливостей підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Проте ліквідність стосується наявності грошових коштів у найближчому майбутньому після виконання платіжних зобов'язань певного періоду, а платоспроможність – забезпеченості грошовими коштами упродовж більш тривалого періоду для вчасного виконання зобов'язань.

Основою платоспроможності підприємства є ліквідність балансу, що базується на рівновазі активів і пасивів.

У табл. 1.7 наведений порядок групування активів та пасивів для оцінки ліквідності балансу.

Таблиця 1.7

Порядок групування активів та пасивів в аналізі ліквідності балансу

Група	Вид активів	Порядок розрахунку (рядки форми № 1)	Група	Вид пасивів	Порядок розрахунку (рядки форми № 1)
A1	Високоліквідні	1160 + 1165	П1	Найбільш термінові зобов'язання	Сума з 1610 по 1650 ¹
A2	Середньоліквідні	1120 ¹ + ... + 1155 (без 1136)	П2	Короткострокові зобов'язання та забезпечення	1600 + 1605 ² + 1660 + 1665 + 1670 ² + 1690
A3	Низьколіквідні	1100 + 1110 + 1170 + 1180 ¹ + 1190	П3	Довгострокові зобов'язання та забезпечення	1595
A4	Важколіквідні	1095 + 1200	П4	Постійні активи	1495 + 1700

¹ – без ряд. 1621 з включенням додаткових статей: 1635, 1640, 1645, 1650 (додаток Ж);

² – з включенням додаткових статей (додаток Ж).

Джерело: [46]

На підставі порядку групування активів та пасивів балансу (див. табл. 1.7) складемо розрахункову таблицю для порівняння величин відповідних груп активів і пасивів (табл. 1.8), де активи згруповані за ступенем зменшення їх ліквідності, а зобов'язання – за зростанням терміну погашення.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні активів: фінансовий стан вважається абсолютно ліквідним, якщо $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$.

Таблиця 1.8

Розрахункова таблиця для визначення ліквідності балансу ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках

Активи за зменшенням ліквідності	на 31 грудня 2022 р.	на 31 грудня 2023 р.	на 31 грудня 2024 р.	Зобов'язання за зростанням строку погашення	на 31 грудня 2022 р.	на 31 грудня 2023 р.	на 31 грудня 2024 р.
A1	380725	29495	21490	П1	3432547	2591230	3007480
A2	3909138	3742968	4275995	П2	-	-	-
A3	753	2086	1826	П3	-	-	-
A4	33670	46770	45170	П4	891739	1230089	1337001
Усього	4324286	3821319	4344481	Усього	4324286	3821319	4344481

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності Товариства

Результати аналізу свідчать, що станом на 31 грудня 2022, 2023 та 2024 років виконано 3 умови ліквідності балансу: $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$.

На підставі даних табл. 1.8 розрахуємо відносні показники (коефіцієнти) ліквідності (платоспроможності) Товариства залежно від того, якими видами платіжних засобів воно має можливість здійснити оплату поточних зобов'язань і забезпечень (табл. 1.9):

– коефіцієнт абсолютної ліквідності: $A1 / (П1+П2)$. Нормативне значення коефіцієнта – $\geq 0,2$;

– коефіцієнт швидкої ліквідності: $(A1+A2) / (П1+П2)$. Нормативне оцінювання коефіцієнта перебуває у межах 0,6–0,8;

– коефіцієнт загальної ліквідності: $(A1+A2+A3) / (П1+П2)$. Нормативне

значення коефіцієнта – ≥ 1 .

Таблиця 1.9

Розрахунок відносних показників ліквідності та платоспроможності

ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,01	0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,25	1,46	1,43
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,25	1,46	1,43

Джерело: розраховано автором за даними табл. 1.8

Коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про недостатню грошову платоспроможність Товариства в досліджуваному періоді за цим показником і тобто Товариство мало змогу негайно погасити у 2023 та 2024 роках 1 % заборгованості, у 2022 – 11 %, але коефіцієнти швидкої та загальної ліквідності вказують на високий рівень його розрахункової платоспроможності. Так коефіцієнт швидкої ліквідності показує, що ліквідні активи покривають короткострокову заборгованість на 100 %, а коефіцієнт загальної ліквідності свідчить про можливість Товариства на 100 % негайно погасити свої поточні зобов'язання станом на кінець кожного року досліджуваного періоду. Це позитивно характеризує діяльність ТОВ «Київська обласна ЕК».

Проте незалежно від фінансового стану відповідно до чинного законодавства, за наявності у платника одночасно зобов'язань зі сплати ЄСВ, зобов'язань по сплаті податків та інших обов'язкових платежів або зобов'язань перед іншими кредиторами, що має місце у Товаристві (див. табл. 1.6), ЄСВ підлягає сплаті в першу чергу і має пріоритет перед усіма іншими зобов'язаннями, крім зобов'язань з виплати заробітної плати, незалежно від фінансового стану його платника.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК»

2.1. Організація та методика проведення аудиту єдиного соціального внеску на прикладі ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК»

Зазначимо, що відповідно Закону України № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [25], ТОВ «Київська обласна ЕК», як велике підприємство, що не є емітентом цінних паперів (див. табл. 1.6), до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднює річну фінансову звітність разом з відповідним аудиторським звітом, наданим суб'єктом аудиторської діяльності – ТОВ «Кроу Ельфольг», що проводив аудит такої звітності за 2022 – 2024 роки в порядку, передбаченому Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [24].

При аудиті фінансової звітності аудитором обов'язково проводиться й оцінка повноти та достовірності облікової документації, що відображає виконання податкових обов'язків підприємства, у тому числі перерахувань ЄСВ.

Така перевірка, відповідно до стратегії та плану обов'язкового аудиту фінансової звітності, проводиться з врахуванням аудиторського розрахунку рівнів суттєвості викривлення її показників та для оцінки ризиків діяльності, які вплинули або можуть вплинути на фінансовий стан. Крім цього, вона дозволяє виявити причини, умови та наслідки порушень законодавства у сфері бухгалтерського обліку підприємства, його фінансової та податкової звітності.

Проте проведення перевірки ЄСВ – це окремий тематичний проєкт аудиторської перевірки, яка здійснюється суб'єктом аудиторської діяльності за ініціативою керівництва компанії, який передбачає зосередження уваги аудитора саме на перевірці повноти та правильності нарахування ЄСВ на фонд заробітної плати та його сплати відповідно до вимог законодавства.

ТОВ «Київська обласна ЕК» у досліджуваному періоді не зверталась до

суб'єктів аудиторської діяльності за отриманням послуг ініціативного аудиту, оскільки у Товаристві, як зазначалось у першому розділі, існує аудиторський комітет, завдання та функції якого охоплюють питання від удосконалення системи управління, внутрішнього контролю та управління ризиками, до нагляду за бухгалтерським обліком і фінансовою звітністю, серед яких:

- проведення моніторингу процесу складання фінансової звітності Товариства, де в III розділі «Елементи операційних витрат» форми № 2 («Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» відображається сума відрахувань на соціальні заходи, складовою якої є і ЄСВ;

- моніторинг виконання завдань з внутрішнього аудиту, у тому числі з перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати єдиного внеску, що знаходить відображення у формі податкової звітності 1ДФ «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку»;

- надання рекомендацій та пропозицій щодо забезпечення достовірності інформації у звітності тощо.

Внутрішній аудит ЄСВ проводиться на підставі наказу керівника Товариства до подання фінансової або податкової звітності та складається з послідовних взаємопов'язаних етапів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Етапи внутрішнього аудиту ЄСВ у ТОВ «Київська обласна ЕК»

Назва етапу	Зміст завдань
планування	визначення мети, розробка плану та програми аудиторської перевірки ЄСВ
організація	визначення предмета, об'єкта аудиту; джерел інформації; аудиторських процедур, методичних прийомів, відповідальних за проведення аудиту
операційний контроль	виконання аудиторських процедур
	аналіз отриманих результатів за аудиторськими процедурами та їх порівняння з відповідними плановими показниками, нормативними та законодавчими вимогами з метою виявлення помилок (порушень)
реалізація матеріалів внутрішнього аудиту	складання звіту або висновку з рекомендаціями заходів для усунення виявлених недоліків. Контроль за виконанням цих заходів

Джерело: складено автором

Метою аудиту ЄСВ у Товаристві є оцінка системи внутрішнього контролю з обліку нарахування ЄСВ та розрахунків по ЄСВ з бюджетом; предметом – операції, що пов’язані з його нарахуванням на фонд оплати праці, розрахунками з бюджетом; об’єктами – елементи облікової політики щодо бази нарахування ЄСВ, операції з обліку нарахування та розрахункам ЄСВ з бюджетом, дані інформації у фінансової та податкової звітності.

Щодо планування аудиту, «основною метою цього етапу є виявлення можливих ризиків і потенційних порушень» [48, с. 47]. Важливою складовою цього етапу для аудиту ЄСВ є розробка програми – докладного перерахування аудиторських процедур, які є детальним інструктажем для аудитора та його помічників і водночас – інструментом контролю виконання.

Орієнтовний перелік аудиторських процедур у Товаристві у процесі аудиту ЄСВ подано на рис. 2.1.

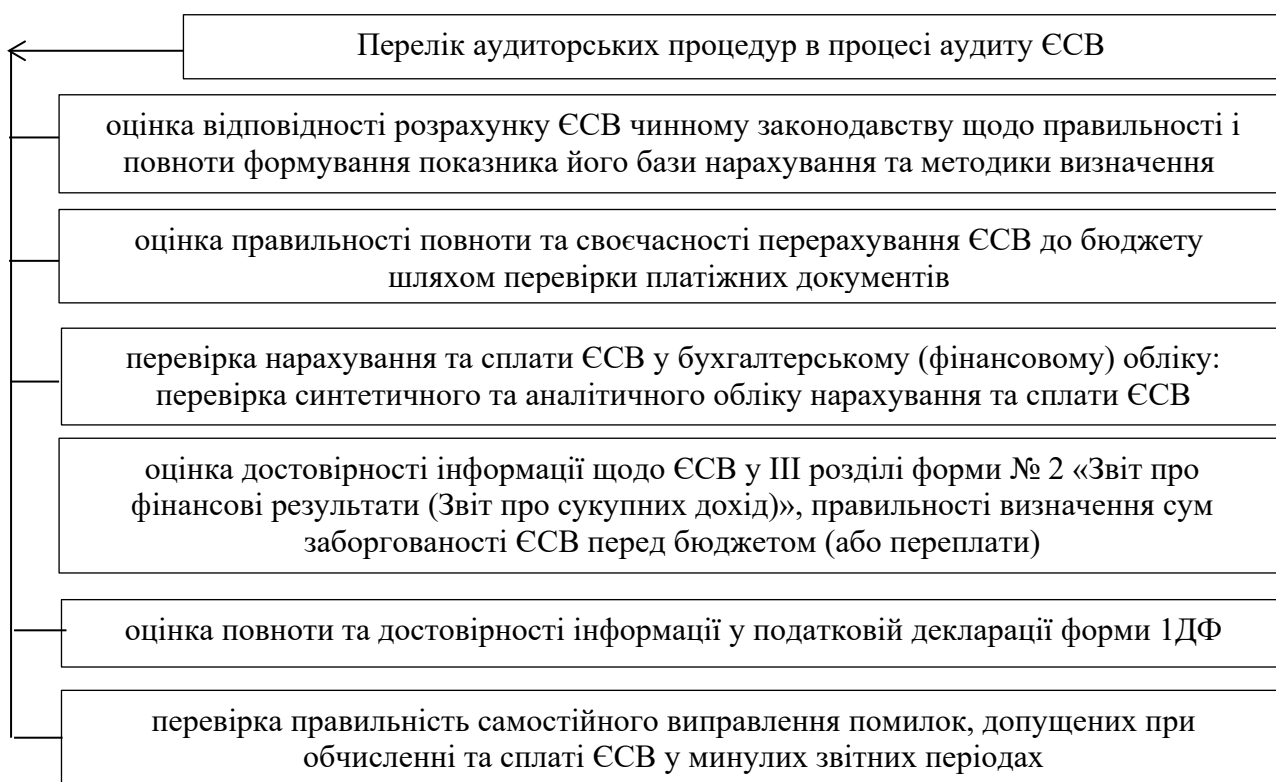

Рис. 2.1. Орієнтовний перелік аудиторських процедур з аудиту ЄСВ у ТОВ «Київська обласна ЕК»

Джерело: розроблено автором

Перевірка показника бази нарахування ЄСВ у Товаристві складається з:

- перевірки дотримання чинного законодавства з оплати праці;
- перевірки наявності та правильності оформлення первинних документів та облікових регістрів з формування та використання фонду оплати праці;
- перевірки законності, повноти та правильності нарахування основної та додаткової заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат, а також лікарняних, відпускних за категоріями працюючих, у тому числі з врахуванням обґрунтованості застосування пільг тощо.

Джерела інформації для проведення аудиту ЄСВ подано на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Джерела інформації з аудиту ЄСВ у ТОВ «Київська обласна ЕК»

Джерело: сформовано автором

Під час аудиту з питань щодо своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати єдиного внеску у Товаристві враховують, що нарахування ЄСВ здійснюється в межах максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої Законом України № 2464 [36].

Аудит повноти нарахування та сплати єдиного внеску – це насамперед перевірка синтетичного та аналітичного обліку нарахування та сплати ЄСВ на

субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням», які для цього визначені Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [8]. За кредитом рахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» відображаються нараховані зобов'язання з ЄСВ, за дебетом – погашення заборгованості та сплата авансових платежів.

Перевірка бази нарахування ЄСВ – це перевірка даних рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», де «ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до облікового, так і до необлікового складу підприємства, – з оплати праці (за всіма видами заробітної плати, премій, допомог тощо)» [8] крім даних субрахунку 663 «Розрахунки за іншими виплатами» щодо допомоги по частковому безробіттю.

При цьому в базі нарахування ЄСВ під час аудиту звертається увага на розрахунки за виплатами працівникам з інвалідністю, оскільки «єдиний внесок для підприємств, установ і організацій, ... в яких працюють особи з інвалідністю, встановлюється у розмірі 8,41 відсотка ... бази нарахування єдиного внеску для працюючих осіб з інвалідністю» [36, ст. 8], а у Товаристві, відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [38] використовують найману працю осіб з інвалідністю відповідно нормативу робочих місць для таких осіб – 4 відсотки середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік.

Враховуючи, що сплата ЄСВ прямо або опосередковано впливає на величину фінансових ресурсів та фінансових результатів Товариства, під час аудиту ЄСВ звертається увага й на те, що нарахування ЄСВ на заробітну плату та інші виплати здійснюються з віднесенням нарахованих та сплачених сум на витрати, що відображаються у дебеті рахунків: 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» та ін., та кредиті рахунку 651

«За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування». Нарахування ЄСВ на відпускні, компенсацію невикористаної відпустки за рахунок забезпечення на оплату відпусток відносять на дебет рахунка 471 «Забезпечення виплат відпусток» та кредит рахунка 651.

З сальдо по дебету рахунків 23, 91 – 94 та кредиту рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» (субрахунків 471, 472, 477) формується ряд 2510 форми № 2 фінансової звітності.

При аудиті ЄСВ у Товаристві враховують, що недоплата необхідної до сплати суми ЄСВ призводить до появи простроченої кредиторської заборгованості та штрафу у розмірі 20 % від суми недоплати за порушення законодавства України щодо єдиного соціального внеску. За наявності такий штраф відображається у дебеті рахунку 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» та кредиті рахунка 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування», та призводить до збільшення сум збитків і втрати частини фінансових ресурсів.

При переплаті суми ЄСВ виникає дебіторська заборгованість з ЄСВ, що призводить до зменшення величини фінансових ресурсів (активів) Товариства через зменшення коштів на банківських рахунках та в його касі.

На підставі первинних та зведених документів бухгалтерського обліку за відповідний податковий період формується й інформація щодо ЄСВ у формі податкової звітності 1ДФ «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку» у розділі I Розрахунку «Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників», де міститься інформація щодо нарахованого єдиного внеску за звітний період.

Таким чином під час аудиту ЄСВ у Товаристві перевіряється інформація на рахунках бухгалтерського обліку та її відображення, відповідно чинному законодавству, у фінансовій та податковій звітності.

Результати аудиторської перевірки ЄСВ оформлюються звітом з висновками та рекомендаціями заходів для усунення виявлених недоліків.

Зазначимо також, що:

– у 2023 році на допомогу аудиторам ДПС України затвердив «Методику проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та військового збору» [32], яка містить інформацію щодо: обсягів інформації, яка має бути перевірена та висвітлена в матеріалах перевірки; способів викладення в матеріалах перевірки фактів та обставин; способів обґрунтування висновків. Це важливо враховувати як при проведенні зовнішнього аудиту, так і при проведенні внутрішнього аудиту податкової звітності до її подання для своєчасного виявлення можливих помилок під час її складання, причин допущених помилок, та окреслення шляхів подолання та запобігання їм у майбутньому;

– звітним періодом податкового розрахунку сум ПДФО та ЄСВ за формою № 1ДФ до 2025 року був квартал. Змінами до ПКУ та інших законів для забезпечення бюджетної збалансованості під час воєнного стану у 2024 році його змінено з квартального на місячний. Отже, з 2025 року податковий розрахунок подається щомісяця, протягом 20 календарних днів після закінчення звітного місяця [16] для більш ефективного контролю за надходженнями до бюджету та спрощення процесу звітування для платників податків.

Відповідно Методики [32] важливою складовою проведення аудиту щодо достовірності, повноти нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування є його інформаційне забезпечення: сукупність відомостей про фінансово-господарську діяльність платника податків, до якої належить інформація про нарахування та/або виплату доходу фізичним особам, що прямо або опосередковано пов'язана з визначенням бази нарахування єдиного соціального внеску, суми внеску тощо.

Метою аудиту ЄСВ за формою 1ДФ (об'єднаної звітності з ПДФО, ЄСВ та військового збору) є встановлення правильності та своєчасності нарахування та сплати (перерахування) ЄСВ, а також

відображення його в обліку та звіті.

Процес проведення аудиту ЄСВ за формою 1ДФ умовно поділяється на 3 етапи:

- організаційний етап. Він включає обов'язкове ознайомлення з наказом про облікову політику платника податків – основи для організації бухгалтерського обліку, а також наказів про прийняття на роботу працівників, штатного розпису, цивільноправових договорів;

- наступний етап складається з перевірки первинних документів, що містять дані стосовно нарахованих (виплачених) доходів фізичним особам, перевірки аналітичних відомостей за рахунками 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках»;

- підсумковий етап, на якому узагальнюються встановлені порушення (відхилення) із їхнім відображенням надалі у висновках акту (довідки) про проведення перевірки за формою, встановленою відповідним розпорядчим документом.

Важливого значення при цьому набуває належна доказова база обґрунтування висновків щодо достовірності розрахунків за ЄСВ у комплекті робочих документів аудитора, які повинні відповідати вимогам МСА 230 «Документація» [15].

Під час аудиту ЄСВ за формою 1ДФ особлива увага звертається на дотримання вимог до складання та подання Податкового розрахунку. Це – строки, встановлені Податковим Кодексом для подання звітності та сплати податкових зобов'язань. Оскільки звітність за формою 1ДФ квартальна, вона подається протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу.

Податковий розрахунок складається з розбивкою інформації по місяцях звітного кварталу (до 2025 року). Формування відомостей Податкового розрахунку щодо нарахованих сум єдиного внеску повинно здійснюватися на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких проводиться

нарахування (обчислення) або які підтверджують нарахування (обчислення) виплат (доходу), на які відповідно до Закону № 2464 [36] нараховується єдиний внесок.

Зокрема, порівняння даних зазначеної звітності із даними, визначеними у первинних документах платника єдиного внеску, дозволяє встановити наступні порушення: заниження бази його нарахування; неправомірне застосування розміру; заниження максимальної величини, на яку нараховується єдиний внесок; ненарахування ЄСВ на суми різниці між розміром мінімальної заробітної плати та фактично нарахованої заробітної плати тощо.

Слід також враховувати, що всі показники, що відображаються у формі 1ДФ, проставляються у гривнях з копійками.

Якщо ж в процесі аудиту стосовно платника ЄСВ виявлено ризики можливого ухилення від сплати єдиного внеску, аудитору, що здійснює перевірку, рекомендується виконати дії щодо їхнього підтвердження (збору доказів):

- визначити ймовірні втрати бюджету від недоотримання надходжень єдиного внеску;
- отримати пояснення і документальні підтвердження від платника ЄСВ у разі виявлення недостовірності даних, що містяться у Податковому розрахунку, факти приховування (заниження) бази нарахування єдиного внеску, ухилення від його сплати;
- залучити експертів, що мають спеціальні знання у відповідній галузі, якщо при проведенні перевірки виявляються обставини, розгляд яких потребує призначення експертизи;
- оформити результати перевірки відповідно до вимог нормативно-правових документів, методичних рекомендацій, які регулюють питання організації та проведення документальних перевірок, де відобразити результати відпрацювання ризиків.

2.2. Методика аналізу операцій розрахунків за єдиним соціальним внеском та її використання в аудиті

Аналіз операцій розрахунків за єдиним соціальним внеском в сучасних умовах господарювання найбільш доцільно, проводити разом з аудитом, оскільки аудит перебуває у тісному взаємозв'язку з економічним аналізом, який широко застосовується в процесі проведення аудиторських перевірок, що пояснюється універсальними можливостями використання методології аналізу в процесі здійснення аудиту.

В аудиторській практиці методи економічного аналізу використовується під терміном «аналітичні процедури» та навіть існує відповідний стандарт, який встановлює положення та надає рекомендації щодо застосування таких процедур під час аудиторської перевірки. Це – Міжнародний стандарт аудиту 520 «Аналітичні процедури», згідно з яким «для виконання аналітичних процедур можуть використовуватися різні методи. Ці методи варіюються від виконання простих порівнянь до здійснення комплексного аналізу з використанням сучасних статистичних методів» [15, с. 399-400].

Проте варто зазначити, що для якісного проведення аудиту «слід враховувати, що виконання аналітичних процедур не коректно зводити лише до визначення набору коефіцієнтів або порівнянь з розрахунками аудитора. Суть аналітичних процедур передусім повинна проявлятися у встановленні взаємозв'язків, виявленні причин відхилень та тенденцій розвитку» [12, с. 150].

Варто також зауважити, що аналітичні процедури в аудиті не обмежують і не підміняють зміст комплексного економічного аналізу, його абсолютно іншу цільову орієнтацію.

Найбільш поширеними аналітичними процедурами, які аудитори використовують під час проведення аудиту та складання звіту за його результатами, є наступні: горизонтальний та вертикальний методи, коефіцієнтний, факторний та порівняльний аналізи, що належать до методів економічного аналізу.

Горизонтальний аналіз – це розгляд показників у динаміці за певний період (або хоча б на початок і кінець звітного періоду) та розрахунок темпів зростання (приросту) показників. Вертикальний аналіз – це розрахунок показників структури (питомої ваги) в обраній сукупності для зрозуміння ступеня впливу структурованих частин на загальний показник.

Вказані методи можуть бути застосовані в аналізі ЄСВ у складі елементів операційних витрат, що відображаються у формі № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». За допомогою такого аналізу відслідковують, чи збільшується показник відрахувань підприємством на соціальні заходи держави.

Що один метод, який застосовують у аналізі ЄСВ – це метод порівняння. Його сутність полягає в зіставленні однорідних об'єктів з метою виявлення схожих та відмінних рис. Для цього методу під час аналізу ЄСВ на підприємстві необхідно порівняти показники поточного періоду з аналогічними показниками минулих періодів або з показниками галузі тощо.

Коефіцієнтний аналіз в аналізі ЄСВ передбачає використання різних показників для оцінки фінансового стану та діяльності підприємства, зокрема, це показники:

- ліквідності (платоспроможності), які визначають здатність підприємства вчасно розраховуватись за поточними зобов'язаннями, до яких входить сплата ЄСВ;
- ділової активності, які характеризують ефективність використання активів підприємства, оборотність коштів та терміни розрахунків з контрагентами, що може впливати на своєчасність сплати ЄСВ;
- коефіцієнт фінансової незалежності, за допомогою якого оцінюють частку власних коштів у загальній сумі активів. Низьке значення його може вказувати на значну залежність від залучених коштів, що може ускладнити сплату ЄСВ у випадку погіршення фінансового стану тощо.

Сутність факторного аналізу полягає в тому, що він дозволяє визначити вплив окремих факторів (чинників) на результативний показник (показник,

який аналізується).

В основі факторного аналізу лежить побудова факторної моделі, в якій можна відстежити взаємозв'язок різних чинників із результативним показником.

Факторний аналіз здійснюється за допомогою різних методів і прийомів, серед яких найчастіше застосовуються саме для аналізу операцій розрахунків за єдиним соціальним внеском прийом ланцюгових підстановок, відносних різниць та інші.

Прийом ланцюгових підстановок або метод послідовного вилучення факторів використовують для розрахунку ступеня впливу окремих факторів на фінансовий показник, який обирається як результативний. Сутність цього прийому полягає в тому, що кожен звітний показник послідовно замінюють на базисний, а всі інші показники розглядаються як незмінні. Така підстановка дозволяє виявити рівень впливу фактору на сукупний фінансовий показник, а кількість змін залежить від кількості факторів, які на нього впливають [18].

Принцип методу відносних різниць полягає у тому, що для визначення впливу факторів на результативний показник використовують не абсолютні значення факторних показників, а їх відносні значення, що значно скорочує обсяг розрахунків, порівняно з методом ланцюгових підстав.

В аналізі ЄСВ за допомогою факторного аналізу можна виявити та оцінити вплив на зміни у витратах на соціальне страхування (ЄСВ) різних факторів, зокрема, змін у заробітній платі та її структурі, кількості працівників, ставок ЄСВ. Так збільшення середньої заробітної плати, а також перехід на преміальну систему оплати праці, якщо премії включаються до бази нарахування ЄСВ, призводять до збільшення його бази нарахування. Й збільшення штату працівників збільшує загальну суму витрат на ЄСВ, й зміни у законодавстві, що регулює ставки ЄСВ, можуть значно впливати на цю суму.

Отже, застосування методів факторного аналізу дозволяє з'ясувати об'єктивні та суб'єктивні фактори негативних змін, опрацювати заходи з реалізації позитивних і ліквідації негативних тенденцій.

Але ці методи найчастіше застосовують аудитори під час проведення операційного аудиту – систематичного огляду та аналізу діяльності компанії (підприємства) для оцінки ефективності здійснюваних операцій. Мета такого аудиту — виявити сильні та слабкі сторони бізнесу, знайти способи для підвищення продуктивності його діяльності та оптимізації витрат.

На відміну від традиційного фінансового аудиту, який орієнтований на перевірку відповідності бухгалтерських даних у звітності, операційний аудит фокусується на функціонуванні компанії (підприємства) зсередини. Він відноситься до супутніх аудиторських послуг – додаткових послуг, які надаються аудиторськими фірмами крім обов'язкового аудиту для підвищення ефективності та прозорості бізнесу.

2.3. Аналіз нарахування та сплати єдиного соціального внеску ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках

Отже, проаналізуємо нарахування та сплату ЄСВ ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках за даними його фінансової звітності з використанням методів, розглянутих у попередньому параграфі.

У табл. 2.2 проведено аналіз динаміки витрат на сплату ЄСВ у складі елементів операційних витрат за даними III розділу Звіту про фінансові результати Товариства за 2022-2024 роки.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки витрат на сплату ЄСВ ТОВ «Київська обласна ЕК» у складі елементів операційних витрат у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни (+, -) в тис. грн у 2024р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) у 2024 р. (у %) до:	
	тис. грн			2022 р.	2023 р.	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріальні затрати	2755	3149	3530	775	381	128,13	112,10
Витрати на оплату праці	71450	82134	95127	23677	12993	133,14	115,82
Відрахування на соціальні заходи (ЄСВ)	14482	17000	19977	5495	2977	137,94	117,51

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Амортизація	1894	1074	800	-1094	-274	42,24	74,49
Інші операційні витрати	174254	167808	385273	211019	217465	221,10	229,59
Разом	264835	271165	504707	239872	233542	190,57	186,13

Джерело: розраховано автором за даними додатків Г, Д

Для наочності динаміка витрат на сплату ЄСВ відображена рис. 2.3.

Рис. 2.3. Динаміка витрат на сплату ЄСВ ТОВ «Київська обласна ЕК» у складі елементів операційних витрат у 2022-2024 роках

Джерело: сформовано автором за даними табл. 2.3

Дані табл. 2.2 та рис. 2.3, свідчать про позитивну динаміку відрахувань ЄСВ ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках. Це пов'язано зі зростанням виплат на оплату праці у Товаристві: збільшення відрахувань ЄСВ у 2024 році склало 137,94 % до 2022 року та 117,51 % до 2023 року, темп зростання виплат на оплату праці до 2022 року – 133,14 %, до 2023 року – 115,82 %.

У наступній таблиці проведено аналіз структури операційних витрат Товариства у 2022-2024 роках (табл. 2.3), з якої видно, що частка витрат на

сплату ЄСВ у 2024 році у структурі операційних витрат зменшилась порівняно з 2022 роком на 27,62 % (100 % – 72,38 %), а порівняно з 2023 роком на 36,86 % (100 % – 63,14 %).

Таблиця 2.3

Аналіз структури операційних витрат Товариства у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни частки у 2024 р. (+, -) порівняно з:		Темпи зростання (зниження) у 2024 р. (у %) до:	
	частка у структурі (%)			2022 р.	2023 р.	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріальні затрати	1,04	1,16	0,70	-0,34	-0,46	67,23	60,23
Витрати на оплату праці	26,98	30,29	18,85	-8,13	-11,44	69,86	62,23
Відрахування на соціальні заходи (ЄСВ)	5,47	6,27	3,96	-1,51	-2,31	72,38	63,14
Амортизація	0,72	0,40	0,16	-0,56	-0,24	22,16	40,02
Інші операційні витрати	65,80	61,88	76,34	10,54	14,45	116,02	123,35

Джерело: розраховано автором за даними табл. 2.2

Вплив на зменшення частки відрахувань ЄСВ у структурі операційних витрат здійснило зростання частки інших операційних витрат Товариства. В цілому ж, відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) у Товаристві збільшилися з 14482 тис. грн у 2022 році до 19977 тис. грн у 2024 році (див. табл. 2.2).

Збільшенню відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) у Товаристві сприяло зростання середньомісячних витрат на заробітну плату працюючих на 1973,08 тис. грн або на 33,14 % (133,14 % – 100,00 %) до 2022 року та відповідно на 1082,75 тис. грн або на 15,82 % (115,82 % – 100,00 %) до 2023 року. Про це свідчать дані табл. 2.4, в якій розрахована та проаналізована динаміка середньомісячного відсотка відрахувань ЄСВ, що нараховувався на середньомісячні витрати на оплату праці у Товаристві.

Загальний середньомісячний відсоток відрахувань ЄСВ, що нарахований на оплату праці у 2024 році декілька збільшився порівняно з попередніми роками. Зокрема, темп його зростання до 2022 року склав 103,61 % та 101,46 % до 2023 року.

Проте середньомісячний відсоток відрахувань ЄСВ, як бачимо з табл. 2.4,

менше встановленого відсотка нарахувань на фонд оплати праці (22 %).

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки середньомісячного відсотка відрахувань ЄСВ на нараховану зарплату у ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни в абсолютних величинах 2024 р. порівняно з:		Темпи зростання (зниження) 2024 р. у % до:	
				2022 р.	2023 р.	2022 р.	2023 р.
Чисельність працюючих, осіб	252	256	253	1	-3	100,40	98,83
у тому числі чисельність працюючих інвалідів, осіб	32	24	20	-12	-5	62,50	80,00
Середньомісячні витрати на оплату праці, тис. грн	5954,17	6844,50	7927,25	1973,08	1082,75	133,14	115,82
Середньомісячне відрахування на соціальні заходи (ЄСВ), тис. грн	1206,83	1416,67	1664,75	457,92	248,08	137,94	117,51
Середньомісячний відсоток відрахувань ЄСВ, %	20,27	20,70	21,00	0,73	0,30	103,61	101,46
Середньомісячні витрати на оплату праці 1 працюючого, грн	23627,65	26736,33	31333,00	7705,36	4596,68	132,61	117,19

Джерело: розраховано автором за даними Товариства та на підставі фінзвітності

Середньомісячний відсоток відрахувань ЄСВ склав 20,27 % у 2022 році, 20,70 % у 2023 році та 21,00% у 2024 році, оскільки у Товаристві виконуються нормативи створення робочих місць для працівників з інвалідністю (4 %) відповідно Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [38, ст. 19], для яких встановлено пільгова ставка ЄСВ у розмірі 8,41% на суми нарахованої кожній застрахованій такій особі заробітної плати за встановленими видами виплат [36, ст. 8].

Хоча кількість працюючих інвалідів в Товаристві зменшилася у 2024 році порівняно з попередніми роками, вона перевищує встановлений норматив: відсоток фактичної чисельності працюючих інвалідів до нормативної складає у 2022 році 317 % ($32 / 252 * 4 \%$), у 2023 році – 225 % ($23 / 256 * 4 \%$), у 2024

році – 208 % ($21 / 253 * 4$ %).

Далі проаналізуємо, загальний вплив зміни чисельності працюючих на відрахування ЄСВ та зміни середньомісячного відрахування ЄСВ, нарахованого на оплату праці 1 працюючого.

Загальний вплив названих факторів розрахуємо за формулами (2.1, 2.2) за допомогою способу ланцюгових підстановок з використанням табл. 2.5.

1) загальний вплив зміни чисельності працюючих ($\Delta B_{\text{ч}}$):

$$\Delta B_{\text{ч}} = (Ч_{\text{з}} - Ч_{\text{м}}) * B_{\text{м}} \quad (2.1)$$

2) вплив зміни середньомісячного відрахування ЄСВ, нарахованого на оплату праці 1 працюючого ($\Delta B_{\text{в}}$):

$$\Delta B_{\text{в}} = (B_{\text{з}} - B_{\text{м}}) * B_{\text{м}} \quad (2.2)$$

де $Ч_{\text{з}}$ та $Ч_{\text{м}}$ – відповідно чисельність працюючих у звітному та минулорічному періоді;

$B_{\text{з}}$ та $B_{\text{м}}$ – середньомісячне відрахування ЄСВ, нарахованого на оплату праці 1 працюючого у звітному та минулорічному періоді.

Таблиця 2.5

Вплив факторів на середньомісячне відрахування ЄСВ Товариства

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Кількісний вплив на показники 2024 р. факторів:			
				2022 р.		2023 р.	
Середньомісячне відрахування на соціальні заходи (ЄСВ), тис. грн	1206,83	1416,67	1664,75	1206,83	–	1416,67	–
Чисельність працюючих, осіб	252	256	253	1211,62	4,79	1400,07	-16,60
Середньомісячне відрахування ЄСВ з 1 працюючого, тис. грн	4,79	5,53	6,58	1664,75	453,13	1664,75	264,68
Разом	–	–	–	–	457,92	–	248,08

Джерело: розраховано автором на підставі даних табл. 2.4

Отже, збільшення чисельності у Товаристві на 1 особу у 2024 році порівняно з 2022 роком дозволило збільшити щомісячні відрахування ЄСВ на 4,79 тис. грн, а її зменшення на 3 особи порівняно з 2023 роком зменшило щомісячні відрахування ЄСВ на 16,6 тис. грн. Збільшення середньомісячного відрахування ЄСВ, нарахованого на оплату праці 1 працюючого, у 2024 році порівняно і з 2022, і з 2023 роками дозволило збільшити щомісячні

відрахування ЄСВ відповідно на 453, 13 тис. грн та на 264,68 тис. грн. І в результаті середньомісячне відрахування ЄСВ у 2024 році збільшилось на 457,92 тис. грн порівняно з 2022 роком та на 248,08 тис. грн – з 2023 роком.

Безумовно, зменшення кількості працюючих інвалідів у Товаристві також сприяло збільшенню середньомісячного відрахування ЄСВ, про що свідчить середньомісячний відсоток відрахувань ЄСВ (див. табл. 2.4).

Варто також зазначити, що у Товаристві середньомісячна заробітна плата 1 працюючого більше, ніж середньомісячна зарплата по Україні (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Порівняння середньомісячної заробітної плати у ТОВ «Київська обласна ЕК» з середньомісячною заробітною платою по Україні у 2022-2024 роках

Показники, тис. грн	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни в абсолютних величинах 2024 р. порівняно з:	
				2022 р.	2023 р.
По Україні середньомісячна зарплата, грн	14847,00	17442,00	21473,00	6626,00	4031,00
Середньомісячна заробітна плата у ТОВ, грн	23627,65	26736,33	31333,00	7705,35	4596,67
Перевищення середньомісячної зарплати у Товаристві, грн	8780,65	9294,33	9860,00	1079,35	565,67
% до середньомісячної зарплати по Україні	159,14	153,29	145,92	-13,22	-7,37

Джерело: складено автором за даними [43] та табл. 2.4

Для наочності дані табл. 2.6 зображені на рис. 2.2.

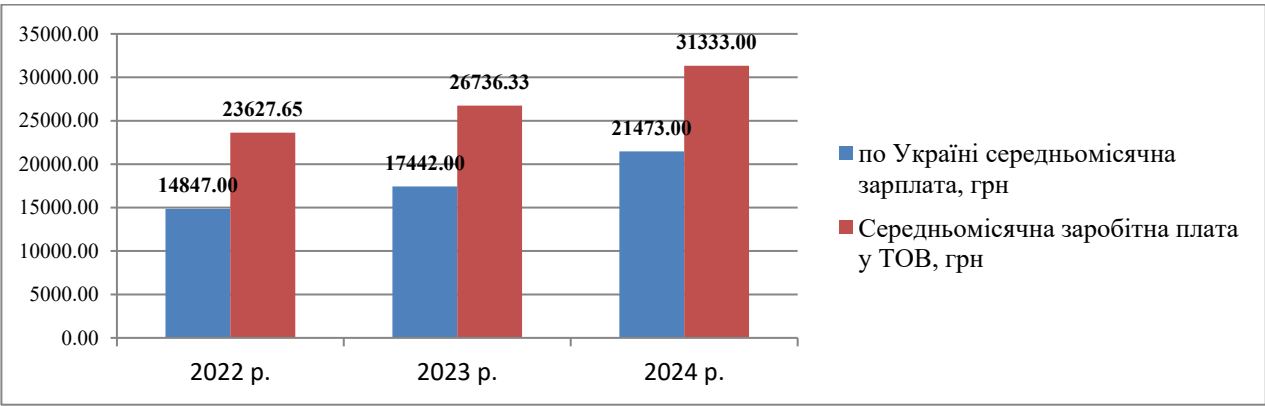

Рис. 2.2. Динаміка середньомісячної зарплати по Україні та у ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках

Джерело: сформовано автором за даними табл. 2.6

З порівняльної табл. 2.6 та рис. 2.2 бачимо, що у Товаристві середньомісячна заробітна плата 1 працюючого більше, ніж середньомісячна зарплата по Україні протягом усього досліджуваного періоду. Вона вище, ніж середньомісячна зарплата по Україні на 8780,65 грн у 2022 році, на 9294,33 грн у 2023 році та на 9860,00 грн у 2024 році, що у відсотковому значенні до середньомісячної зарплати по Україні склало 159,14 % у 2022 році, 153,29 % у 2023 році та 145,92 % у 2024 році. Це позитивно впливає на поповнення надходжень у бюджет України від сплати єдиного внеску ТОВ «Київська обласна ЕК».

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В УКРАЇНІ

Від збору інформації та планування перевірки до аналізу результатів та накладення санкцій – усі ці кроки мають на меті виявлення можливих порушень і забезпечення їх усунення для збільшення надходжень у бюджет України від сплати єдиного внеску – головного джерела надходження коштів на загальнообов’язкове державне соціальне страхування.

Аудит єдиного соціального внеску – це переважно складова податкового контролю в Україні, яка відіграє важливу роль в забезпеченні дотримання соціальних гарантій працівників і податкової дисципліни роботодавців.

Щодо безпосередньої перевірки ЄСВ відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» [36], у порядку, встановленому Податковим кодексом України, в ДПС постійно проводяться його камеральні перевірки. При цьому камеральній перевірці підлягає вся податкова звітність суцільним порядком, яка проводиться посадовими особами контролюючого органу без будь-якого спеціального рішення його керівника або направлення на її проведення. Згода платника податків на перевірку та його присутність під час проведення такої перевірки не обов’язкова [22, ст. 76].

Але така перевірка потребує застосування сучасного ІТ-інструменту податкового контролю для автоматизації перевірок, і, в першу чергу, камеральних, на основі електронних даних платників податків і платників ЄСВ.

Потрібно зазначити, що у ДПС сьогодні ведеться робота зі створення програмного забезпечення інформаційно-комунікаційної системи «Е-аудит», впровадження якої спрямоване на спрощення подання фінансової, бухгалтерської та податкової звітності, підвищення точності обробки даних, прозорості процедур і скорочення кількості фізичних перевірок. Про це зазначено у Національній стратегії доходів до 2030 року, схваленою Кабінетом Міністрів України наприкінці 2023 року [40]. Проте ця робота потребує

прискорення.

В цілому ж процес аудиту ЄСВ, як зовнішнього, так і внутрішнього, складається з чітко визначених етапів (про що свідчить і досвід ТОВ «Київська обласна ЕК»), що сприяють глибокому аналізу та виявленню порушень, але його ефективність знижується через недостатність цифровізації для забезпечення прозорості та швидкості процесу шляхом зменшення витрат робочого часу на здійснення заходів щодо формування актів фактичної перевірки.

Знижує ефективність аудиту ЄСВ і відсутність ефективних механізмів моніторингу та контролю за використанням коштів, що надходять від платників ЄСВ, особливо в сучасних умовах, коли діяльність аудитора пов'язана з обробкою обсягів інформації, який постійно зростає, завдання щодо її обробки стають все складнішими, вимагають для свого вирішення значних витрат часу.

Таким чином, актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи аудитора, а іноді й необхідною умовою її виконання, є використання інформаційних технологій, серед яких значно підвищити ефективність аудиту ЄСВ в Україні може впровадження сучасних технологій, таких як Big Data (Великі дані), штучний інтелект (ШІ), машинне навчання, які для нашої країни є відносно новими.

Технології Big Data охоплюють методи та інструменти для обробки та аналізу обсягів даних, які не можуть бути оброблені традиційними засобами. Ці дані характеризуються великим обсягом, швидкістю надходження, різноманітністю та складністю. Отже, їх використання в аудиті дозволить автоматизувати аналіз великого обсягу даних, що надаються роботодавцями, та виявляти потенційні порушення на ранніх стадіях, наприклад, заниження бази нарахування ЄСВ або надання неправдивих відомостей про працівників.

Щодо штучного інтелекту (ШІ), концепція його розвитку в Україні схвалена ще у грудні 2020 року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р, відповідно якому «штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо

виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань» [39].

Штучний інтелект має безпосередній вплив на аналітику Big Data, оскільки він не тільки оптимізує процеси обробки та аналізу даних, але й відкриває нові можливості для отримання цінних інсайтів (розумінь), які можуть значно вплинути на прийняття рішень. У зв'язку з безпрецедентним зростанням обсягів даних, які генеруються щодня, важливість інтеграції ШІ в аналітику Big Data важко переоцінити.

Як зазначає С.В. Івахненко, застосування ШІ в аудиті включає виявлення аномалій, запобігання шахрайству, аналіз доходів, оцінку ризиків, аналіз фінансових даних... Впровадження ШІ в аудиті передбачає різні етапи, включаючи попереднє планування, планування, укладення договорів, оцінку ризиків контролю та суттєві тести. Переваги ШІ для аудиторів та клієнтів включають покращений аналіз даних, зменшення людських помилок [7, с. 54].

Крім цього, позитивними наслідками нових технологій автоматизації процесів аудиту ЄСВ є покращання його якості та результативності; зменшення впливу «людського» фактору під час складання актів та формування матеріалів перевірки.

Проте тут існує проблема підготовки спеціалістів подібного плану у вітчизняних закладах вищої освіти. Вже зараз відчувається нестача бакалаврських програм підготовки фахівців облікового спрямування до діяльності у диджитал-економіці, що вимагає формування поглиблених математичних та цифрових навичок і компетентностей.

Вирішення вказаної проблеми – швидка реакція вітчизняних університетів на підготовку таких фахівців та застосування алгоритмів машинного навчання, що є підгрупою ШІ, які відіграють вирішальну роль в аналізі великих обсягів фінансових даних, виявленні закономірностей та

прогнозуванні.

Крім того, слід запроваджувати програми підвищення кваліфікації у сфері застосування новітніх технологій та аналізу даних для підтримки високого рівня кваліфікації аудиторів.

Водночас не лише сучасні технології можуть значно покращити ефективність системи аудиту ЄСВ, але й міжнародний досвід.

У багатьох країнах Європейського Союзу контроль за сплатою соціальних внесків ґрунтується на принципах прозорості, співпраці між установами та використанні сучасних технологій. Наприклад, в Естонії створена єдина платформа для подачі звітності роботодавцями в електронному вигляді, яка автоматично перевіряється системою, що значно знижує рівень помилок, а також забезпечує швидкий доступ до інформації для органів контролю [14].

У Польщі функціонує система автоматичного моніторингу, яка аналізує звіти про заробітну плату працівників й виявляє невідповідності у реальному часі. Це дозволяє органам контролю швидко реагувати на виявлені порушення, а отже – мінімізувати ризики зловживань з боку роботодавців [48, с. 49].

Досвід цих країн з впровадження автоматизованих систем перевірки звітності та моніторингу може бути корисним для вдосконалення системи аудиту ЄСВ в Україні.

Важливо також забезпечити періодичне оновлення законодавства з урахуванням міжнародного досвіду для вдосконалення системи контролю ЄСВ.

Таким чином, ми пропонуємо для покращення аудиту та аналізу єдиного соціального внеску:

- в ДПС України прискорити застосування сучасного ІТ-інструменту податкового контролю для автоматизації камеральних перевірок ЄСВ на основі електронних даних його платників;
- впроваджувати в практику аудиту сучасні інформаційні технології, такі як Big Data, штучний інтелект (ШІ), машинне навчання;
- організувати в університетах України підготовку фахівців облікового

спрямування до діяльності у диджитал-економіці;

- запроваджувати програми підвищення кваліфікації у сфері застосування новітніх технологій та аналізу даних для підтримки високого рівня кваліфікації аудиторів;

- застосовувати досвід зарубіжних країн з впровадження автоматизованих систем перевірки звітності та моніторингу для вдосконалення системи аудиту ЄСВ в Україні;

- забезпечити періодичне оновлення законодавства з урахуванням міжнародного досвіду, що дозволить вдосконалювати систему контролю ЄСВ.

ВИСНОВКИ

Метою дипломної роботи на тему: «Організація та методика аудиту та аналізу єдиного соціального внеску» є надання пропозицій для покращення аудиту і аналізу єдиного соціального внеску (ЄСВ) в Україні.

В І розділі роботі проведено дослідження теоретико-методичних основ єдиного соціального внеску та наведено загальну характеристику діяльності бази дослідження – Товариства з обмеженою відповідальністю «Київська обласна енергопостачальна компанія» («Київська обласна ЕК»). В результаті його дослідження встановлено:

- що єдиний соціальний внесок – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування країни в обов'язковому порядку та на регулярній основі. В Україні повноваження та відповідальність за збір, облік єдиного внеску, здійснення державного нагляду за надходженнями ЄСВ у бюджет України покладені на податкові органи країни та Пенсійний фонд.

Ключову роль у державному нагляді ДПС за надходженнями єдиного соціального внеску (податковому контролі) відіграє аудит ЄСВ;

- ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» є платником ЄСВ. Як підприємство з бездоганною діловою репутацією, Товариство увійшло у рейтинг «Найкращі підприємства України 2024». Не зважаючи на складні для України часи, особливо для її енергетики, Товариство залишається прибутковим та сумлінно виконує свої зобов'язання перед державою.

На прикладі ТОВ «Київська обласна ЕК» у II розділі роботи висвітлено порядок організації та методики аудиту та аналізу єдиного соціального внеску, в результаті чого з'ясовано:

- щодо проведення аудиту ЄСВ – це окремий тематичний проєкт аудиторської перевірки, яка здійснюється за ініціативою керівництва компанії (підприємства) для перевірки повноти та правильності нарахування ЄСВ на фонд заробітної плати та його сплати відповідно до вимог законодавства. Під

час обов'язкового аудиту фінансової звітності відповідно до його стратегії та плану проводиться з врахуванням аудиторського розрахунку рівнів суттєвості викривлення її показників та для оцінки ризиків діяльності, які вплинули або можуть вплинути на фінансовий стан, а перевірка повноти та правильності нарахування ЄСВ на фонд заробітної плати та його сплати відповідно до вимог законодавства не входить до плану обов'язкового аудиту фінансової звітності. Тому у ТОВ «Київська обласна ЕК» систематично до подання звітності проводиться внутрішній аудит, до завдань якого входить перевірка достовірності, повноти нарахування та сплати єдиного внеску, що знаходить відображення як у III розділі «Елементи операційних витрат» звіту про фінансові результати, де відображається сума відрахувань на соціальні заходи, складовою якої є і ЄСВ, та у формі податкової звітності 1ДФ «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку»;

– найбільш поширеними аналітичними процедурами, які аудитори використовують під час проведення аудиту та складання звіту за його результатами, є наступні: горизонтальний та вертикальний методи, коефіцієнтний, факторний та порівняльний аналізи, що належать до методів економічного аналізу;

– на основі вказаних методів нами проаналізовано нарахування та сплату ЄСВ ТОВ «Київська обласна ЕК» у 2022-2024 роках за даними його фінансової звітності, яка засвідчила позитивну динаміку відрахувань ЄСВ, що пов'язано зі зростанням виплат на оплату праці у Товаристві.

Проте середньомісячний відсоток відрахувань ЄСВ менше встановленого відсотка нарахувань на фонд оплати праці – 22 %, оскільки у Товаристві виконуються нормативи створення робочих місць для працівників з інвалідністю (4 %) відповідно законодавству України, для яких встановлено пільгова ставка ЄСВ у розмірі 8,41% на суми нарахованої кожній застрахованій такій особі заробітної плати за встановленими видами виплат.

Як схвальне, можна відмітити, що у Товаристві середньомісячна

заробітна плата 1 працюючого більше, ніж середньомісячна зарплата по Україні протягом усього досліджуваного періоду. Це позитивно впливає на поповнення надходжень у бюджет України від сплати єдиного внеску ТОВ «Київська обласна ЕК».

В цілому ж дослідження з питань організації та методики аудиту й аналізу єдиного соціального внеску засвідчило, що вони потребують покращення. Це пов'язано з недостатністю цифровізації для забезпечення прозорості та швидкості вказаних процесів контролю та відсутністю ефективних механізмів моніторингу та контролю за використанням коштів, що надходять від платників ЄСВ, особливо в сучасних умовах, коли діяльність аудитора пов'язана з обробкою обсягів інформації, який постійно зростає, завдання щодо її обробки стають все складнішими, вимагають для свого вирішення значних витрат часу.

Таким чином, ми пропонуємо для покращення аудиту та аналізу єдиного соціального внеску:

- в ДПС України прискорити застосування сучасного ІТ-інструменту податкового контролю для автоматизації камеральних перевірок ЄСВ на основі електронних даних його платників;
- впроваджувати в практику аудиту сучасні інформаційні технології, такі як Big Data, штучний інтелект (ШІ), машинне навчання;
- організувати в університетах України підготовку фахівців облікового спрямування до діяльності у диджитал-економіці;
- запроваджувати програми підвищення кваліфікації у сфері застосування новітніх технологій та аналізу даних для підтримки високого рівня кваліфікації аудиторів;
- застосовувати досвід зарубіжних країн з впровадження автоматизованих систем перевірки звітності та моніторингу для вдосконалення системи аудиту ЄСВ в Україні;
- забезпечити періодичне оновлення законодавства з урахуванням міжнародного досвіду, що дозволить вдосконалювати систему контролю ЄСВ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Автоматизація моніторингу та її вплив на систему соціального страхування. Польське бюро соціального страхування. (2021). URL: <https://www.zus.pl>. Назва з екрану.
2. Аналітична платформа Clarity Project. URI: <https://clarity-project.info/edr/42094646>.
3. Гуменна-Дерій М., Шара Є., Слесар Т. Теоретичні засади єдиного соціального внеску і його відображення в системі обліку та контролю за розрахунками і фінансовими ресурсами підприємства. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 1 (33). С. 40-51. URL: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-01-40-51>.
4. Дугар Т. Є., Ліпський Р. В. Методичні аспекти операційного аудиту розрахунків за єдиним соціальним внеском. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 105-110. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.15.105.
5. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ). *Сайт Мінфіну України*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social/> (дата звернення 18.04.2025).
6. Івахненко С. В. Застосування штучного інтелекту в аудиті. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 2023. № 8 (1). С. 54–60. URL: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.54-60>.
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 11.05.2025).
8. Кащена Н. Б., Наумова Т. А., Кашперська А. І. Аудит: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Видання доповнене та перероблене. Харків: ДБТУ. 2023. 259 с. URI: <https://repo.btu.kharkov.ua/>.
9. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>. (дата звернення: 11.05.2025).

10. Корсун І. М. Генезис та періодизація розвитку фондів соціального страхування. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. «Економічні науки». Серія: «Економіка»*. 2024 р. № 1. С. 50-56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-85-8>.
11. Лисенко А. М., Акімов С. С. Теоретико-методичні основи застосування аналітичних процедур в аудиті фінансово-господарської діяльності аграрних формувань. *Економіка і регіон Economics and Region*, 2024. № 3(94). С. 148–156. URL: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).3492](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).3492).
12. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О.Г. Організація і методика аудиту: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 280 с.
13. Міжнародний досвід контролю за соціальними внесками. Досвід Естонської служби соціального страхування. (2022). URL: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee>. Назва з екрану.
14. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Вид. 2020. Ч. I. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit> (дата звернення: 11.05.2025).
15. Мінфін затвердив нову форму об'єднаної звітності з ПДФО та ЄСВ. *Сайт Мінфіну України*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social/> (дата звернення 18.04.2025).
16. Надходження ЄСВ. Сайт ТОВ «МінфінМедіа». URI: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/treasury/social/> (дата звернення 10.10.2025).
17. Нестеренко К. Моделі факторного аналізу: види, методи та приклади застосування у фінансах. *Портал «Фінансова Академія Актив»*. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/modeli-faktornogo-analizu>.
18. Опендатабот опублікував Індекс найкращих підприємств України – 2024. URI: <https://opendatabot.ua/analytics/opendatabot-index-2024>. Назва з

екрана.

19. Пенсійний Фонд України. *Інформаційна сторінка вебпорталу / Головна / Діяльність / Звіти про роботу*. URI: <https://www.pfu.gov.ua/diyalnist/zvity-pro-robotu/>.

20. Перелік додаткових статей фінансової звітності. URL: <https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-insha-zvitnist-61-perechen-dopolnitelnyh-statej-finansovoj-otchetnosti>. Назва з екрана.

21. Податковий кодекс: Закон України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.08.2025).

22. Порядок сплати ЄСВ. URL: <https://7eminar.ua/news/3195-poryadok-splati-jesv>. Назва з екрана.

23. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 25.04.2025).

24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 25.04.2025).

25. Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: Закон України від 21.09.2022 № 2620-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2620-20#Text> (дата звернення 18.04.2025).

26. Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 13 січня 2015 року № 4: Наказ Міністерства фінансів України від 15.12.2020 № 773. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1304-20#Text>.

27. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19/stru#Stru> (дата звернення 18.04.2025).

28. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII у редакції від 19.05.2024. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення 22.04.2025).

29. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення 18.04.2025).

30. Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів від 20.04.2015 № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15#Text> (дата звернення 18.04.2025).

31. Про затвердження Методики проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та військового збору: Наказ ДПС України від 04.05.2023 № 322. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0322912-23#Text>.

32. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо передачі даних побутових та малих непобутових споживачів постачальнику електричної енергії, на якого відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» покладається виконання функції універсальної послуги на закріпленій території: Постанова НКРЕКП від 26 жовтня 2018 р. № 1268. URI: <https://www.nerc.gov.ua/decisions/rishennya-nkrekp-za-26-zhovtnya-2018-roku> (дата звернення 25.04.2025).

33. Про затвердження Порядку нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за деякі категорії застрахованих осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р. № 178. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.04.2025).

34. Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету

Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 675. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.04.2025).

35. Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 675. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-2014-%D0%BF#n8> (дата звернення 22.04.2025).

36. Про збір і облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення 18.04.2025).

37. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text> (дата звернення 22.04.2025).

38. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 29.07.2025).

39. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>.

40. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-%D1%80#Text>.

41. Про Державний бюджет на 2025 рік: Закон України від 19.11.2024 № 4059-IX. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text> (дата звернення 22.04.2025).

42. Рейтинг компаній «Топ-1000». URI: <https://top-1000.com.ua/>. Назва з екрана.

43. Середньорічна щомісячна зарплата в Україні з 1992 року. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Середня_заробітна_плата_в_Україні#Середньорічна_щомісячна_зарплата_в_Україні_з_1992_року.

44. Терюханова М. Єдиний соціальний внесок: що це та розмір оплати у 2025 році. *Сайт Факти ICTV. Стрічка Україна / Суспільство*. URI: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20250403-yedynyj-soczialnyj-vnesok-shho-cze-ta-rozmir-oplaty/>. Назва з екрана.

45. Товариство з обмеженою відповідальністю «Київська обласна енергопостачальна компанія». *Сайт*. URI: <https://koes.com.ua/page?root=3&id=17>.

46. Тютюник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с. URI: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/8241>.

47. Чернега І. І., Сакович К. В. Соціальний захист як необхідний елемент функціонування держави. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XXX Міжнародної науково-практичної конференції*. Гамбург (Німеччина): ГО «ВАДНД». 2023 р. С. 65-69. URI: <https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/9822>.

48. Шагун Є. М., Ковальова Т. В. Комплексний підхід до аудиту ЄСВ в Україні з огляду етапів та проблем контролю. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», (October 18, 2024; Cambridge, UK)*. С. 46-50. URI: <https://doi.org/10.36074/logos-18.10.2024.010>.

49. Що таке єдиний внесок і для чого він потрібен? *Сайт ДПСУ*. URI: <https://tax.gov.ua/data/files/275614.pdf> (дата звернення 18.04.2025).

50. Що таке ініціативний аудит підприємства та навіщо він потрібен? *Сайт аудиторської фірми «Наша Бухгалтерія»*. URI: <https://nashabuhgalteria.com/navishcho-potriben-audit-dlya-diya-siti-copy/>. Назва з екрана.

ДОДАТКИ

Додаток А

Завдання державних органів щодо збору та обліку ЄСВ

Завдання податкових органів	Завдання Пенсійного фонду
1	2
– спільно з ПФУ та Фондом ЗОДСС України на випадок безробіття складання прогнозу надходження коштів від сплати єдиного внеску на підставі аналізу	– участь в аналізі та прогнозі надходження коштів від сплати ЄСВ
– формування та ведення реєстру страхувальників Державного реєстру, здійснення заходів щодо забезпечення доступу до даних Державного реєстру	– формування та ведення реєстру застрахованих осіб Державного реєстру, здійснення заходів щодо надання інформації з Державного реєстру відповідно до Закону
– забезпечення збору та ведення обліку надходжень від сплати єдиного внеску	
– взаємодія з центральними органами виконавчої влади щодо ЄСВ, зокрема за погодженням з ПФУ та Фондом ЗОДСС України на випадок безробіття встановлення форм, порядку прийняття та обробки звітності від платників щодо нарахування ЄСВ у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку), у т.ч. в електронній формі	– взаємодія з центральним органом виконавчої влади у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади й місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями та Фондом ЗОДСС України на випадок безробіття
– контроль за додержанням законодавства про збір та ведення обліку єдиного внеску, правильністю нарахування, обчислення, повнотою і своєчасністю його сплати	– контроль, у тому числі спільно з податковими органами, за достовірністю відомостей про осіб, які підлягають ЗОДСС
– здійснюють інші функції, передбачені законодавством	

Джерело: складено автором на підставі [36, ст. 2]

Додаток Б

Платники єдиного внеску

	Платники єдиного внеску
	роботодавці*
	фізичні особи – підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб на законодавчо встановлених умовах, а також ті, які обрали спрощену систему оподаткування (крім електронних резидентів (е-резидентів))
	фізичні особи, які забезпечують себе роботою самостійно, та фізичні особи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) (крім використання праці домашніх працівників)
	філії, представництва, відокремлені підрозділи підприємств, установ та організацій (у тому числі міжнародні), утворені за законодавством України, які мають окремий баланс і самостійно здійснюють розрахунки із застрахованими особами
	дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав, філії, представництва та інші відокремлені підрозділи іноземних підприємств, установ та організацій (у тому числі міжнародні), розташовані на території України
	підприємства, установи, організації, фізичні особи, що використовують найману працю, військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення, допомогу по тимчасовій непрацездатності, допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, допомогу, надбавку або компенсацію відповідно до законодавства
	особи, які провадять незалежну професійну діяльність: наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) та іншу подібну діяльність та отримують від неї дохід
	члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах
	особи, які беруть добровільну участь у системі ЗДСС
	центральний орган виконавчої влади (ЦОВВ), що забезпечує формування державної політики у сфері зовнішніх відносин, уповноважений орган ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період, – за непрацюючого іншого з подружжя працівника дипломатичної служби, який перебуває за кордоном за місцем довготермінового відрядження такого працівника

* – До роботодавців, належать підприємства, установи та організації, інші юридичні

особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами.

Джерело: [36, ст. 4]

Додаток В

Таблиця В1

Зміни розмірів ЄСВ за час його прийняття

Період	Мінімальний ЄСВ	Мінімальна зарплата	Максимальний ЄСВ
з .01.2025	1760	8000	35200
з 01.04.2024 по 31.12.2024	1760	8000	26400
з 01.01.2024 по 31.03.2024	1562	7100	23430
з 01.10.2022 по 31.12.2023	1474	6700	22110
з 01.01.2022 по 30.09.2022	1430	6500	21450
з 01.12.2021 по 31.12.2021	1430	6500	21450
з 01.01.2021 по 30.11.2021	1320	6000	19800
з 01.09.2020 по 31.12.2020	1100	5000	16500
з 01.01.2020 по 31.08.2020	1039,06	4723	15585,9
з 01.01.2019 по 31.12.2019	918,06	4173	13770,9
з 01.01.2018 по 31.12.2018	819,06	3723	12285,9
з 01.12.2017 по 31.12.2017	704	3200	9691
з 01.05.2017 по 30.11.2017	704	3200	9262
з 01.01.2017 по 30.04.2017	704	3200	8800
з 01.12.2016 по 31.12.2016	352	1600	8800
з 01.05.2016 по 30.11.2016	319	1450	7975
з 01.01.2016 по 30.04.2016	303,16	1378	7579
з 01.09.2015 по 31.12.2015	478,17	1378	8128,82
з 01.01.2015 по 31.08.2015	422,65	1218	7184,98
з 01.01.2014 по 31.12.2014	422,65	1218	7184,98
з 01.12.2013 по 31.12.2013	422,65	1218	7184,98
з 01.01.2013 по 30.11.2013	398,01	1147	6766,15
з 01.12.2012 по 31.12.2012	393,5	1134	6689,47
з 01.10.2012 по 30.11.2012	387,95	1118	6595,08
з 01.07.2012 по 30.09.2012	382,39	1102	6500,7
з 01.04.2012 по 30.06.2012	379,62	1094	6453,51
з 01.01.2012 по 31.03.2012	372,33	1073	6329,63
з 01.12.2011 по 31.12.2011	348,39	1004	5922,6
з 01.10.2011 по 30.11.2011	341,8	985	5810,52
з 01.04.2011 по 30.09.2011	333,12	960	4996,8
з 01.01.2011 по 31.03.2011	326,53	941	4897,91

Джерело: [8]

Таблиця В2

Динаміка зміни мінімального ЄСВ (в абсолютному та процентному поданні)
з 2011 р.

Період	Єдиний соціальний внесок (грн)	Абсолютна зміна до попереднього періоду, грн	Темп зміни до попереднього періоду, %
з 01.01.2011 по 31.03.2011	326,53	-	-
з 01.04.2011 по 30.09.2011	333,12	6,59	2.0%
з 01.10.2011 по 30.11.2011	341,8	8,68	2.6%
з 01.12.2011 по 31.12.2011	348,39	6,59	1.9%
з 01.01.2012 по 31.03.2012	372,33	23,94	6.9%
з 01.04.2012 по 30.06.2012	379,62	7,29	2.0%
з 01.07.2012 по 30.09.2012	382,39	2,77	0.7%
з 01.10.2012 по 30.11.2012	387,95	5,56	1.5%
з 01.12.2012 по 31.12.2012	393,5	5,55	1.4%
з 01.01.2013 по 30.11.2013	398,01	4,51	1.1%
з 01.12.2013 по 31.08.2015	422,65	24,64	6.2%
з 01.09.2015 по 31.12.2015	478,17	55,52	13.1%
з 01.01.2016 по 30.04.2016	303,16	-175,01	-36.6%
з 01.05.2016 по 30.11.2016	319	15,84	5.2%
з 01.12.2016 по 31.12.2016	352	33	10.3%
з 01.01.2017 по 31.12.2017	704	352	100.0%
з 01.01.2018 по 31.12.2018	819,06	115,06	16.3%
з 01.01.2019 по 31.12.2019	918,06	99	12.1%
з 01.01.2020 по 31.08.2020	1039,06	121	13.2%
з 01.09.2020 по 31.12.2020	1100	60,94	5.9%
з 01.01.2021 по 30.11.2021	1320	220	20.0%
з 01.12.2021 по 31.12.2021	1430	110	8.3%
з 01.01.2022 по 30.09.2022	1430	0	0%
з 01.10.2022 по 31.12.2023	1474	44	3.1%
з 01.01.2024 по 31.03.2024	1562	88	6.0%
з 01.04.2024 по 31.12.2024	1760	198	12.7%
з 01.01.2025	1760	0	0

Джерело: [8]

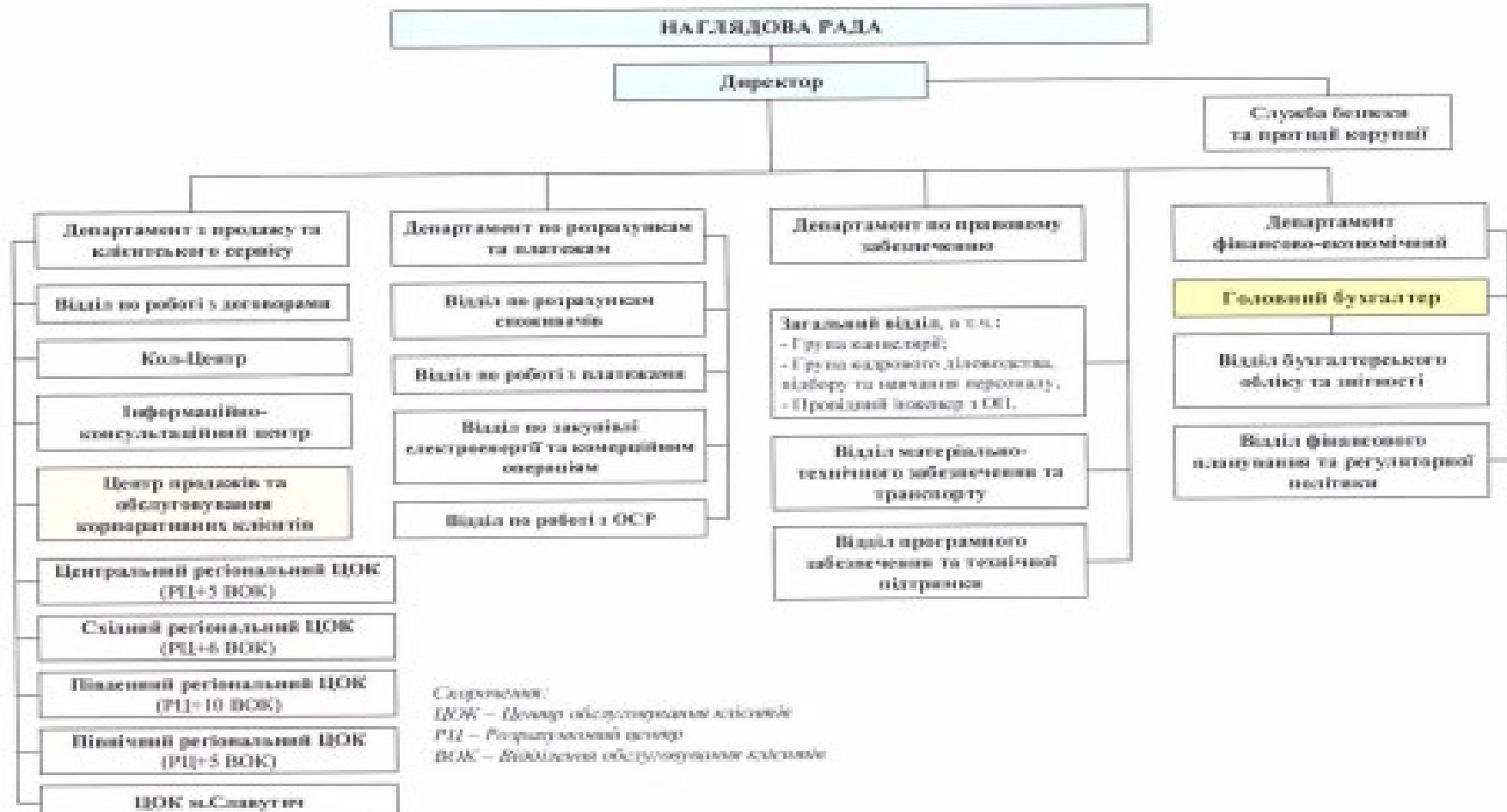
Додаток Г

Додаток Д

Додаток Е

Організаційна структура Компанії

На кінець 2024 року організаційна структура ТОВ «КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ЕК» мала наступний вигляд:

Джерело: Звіт про управління ТОВ «Київська обласна ЕК» 2024 [24]

Додаток Ж

Додаток 3

до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку

1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Перелік додаткових статей фінансової звітності

Статті	Код рядка
1	2
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016
Знос інвестиційної нерухомості	1017
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022
Заборгованість за внесками до статутного капіталу інших підприємств	1036
Гудвіл	1050
Відстрочені аквізиційні витрати	1060
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065
Виробничі запаси	1101
Незавершене виробництво	1102
Готова продукція	1103
Товари	1104
Депозити перестрахування	1115
Векселі одержані	1120
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145
Готівка	1166
Рахунки в банках	1167
Частка перестраховика у страхових резервах	1180
у тому числі в:	1181
резервах довгострокових зобов'язань	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182
резервах незароблених премій	1183
інших страхових резервах	1184
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401
Емісійний дохід	1411
Накопичені курсові різниці	1412
Інші резерви	1435
Пенсійні зобов'язання	1505
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521
Благодійна допомога	1526
Страхові резерви	1530
у тому числі:	1531
резерв довгострокових зобов'язань	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532
резерв незароблених премій	1533
інші страхові резерви	1534
Інвестиційні контракти	1535
Призовий фонд	1540
Резерв на виплату джек-поту	1545
Векселі видані	1605
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670

V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800
Чисті зароблені страхові премії	2010
Премії підписані, валова сума	2011
Премії, передані у перестраховування	2012
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182
Дохід від благодійної допомоги	2241
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011
Надходження авансів від покупців і замовників	3015
Надходження від повернення авансів	3020
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035
Надходження від операційної оренди	3040
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045
Надходження від страхових премій	3050
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118
Витрачання на оплату авансів	3135
Витрачання на оплату повернення авансів	3140
Витрачання на оплату цільових внесків	3145
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155
Надходження від погашення позик	3230
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235
Витрачання на надання позик	3275
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310
Витрачання на сплату відсотків	3360
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526
Фінансові витрати	3540
Збільшення (зменшення) запасів	3551
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557

Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567
Сплачені відсотки	3585
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112
Накопичені курсові різниці	4113
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114
Інший сукупний дохід	4116
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225
Зменшення номінальної вартості акцій	4280
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291

Джерело: [44]